

Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2022– 2024

Program je bil potrjen 18. 11. 2022 na 19. korespondenčni seji Sveta Centra in dopolnjen s 1. dopolnitvijo na 21. korespondenčni seji Sveta Centra 13. in 14. 2. 2023.

Potrjen program ne predstavlja obveze, da bodo vsi projekti izbrani za sofinanciranje.

CENTER ZA
MEDNARODNO
SODELOVANJE IN
RAZVOJ

CENTRE FOR
INTERNATIONAL
COOPERATION AND
DEVELOPMENT

Kardeljeva ploščad 1
1000 Ljubljana, Slovenija, EU

	Projekt	Prejemnik donacije	Predvidena skupna vrednost projekta (EUR)	Predvidena donacija RS (EUR)		Donacija skupno (EUR)	Ocena projekta po merilih CMSR				Ocena tveganja realizacije
				2023	2024		Skupaj	Vsebinski del	Trajnostni razvoj	Finančni del	
				do 100	do 55		do 25	do 20			
SEVERNA MAKEDONIJA											
1.	Izgradnja hidroelektrarne B na jezu Kneževo	HS Zletovica	450.000	125.000	100.000	225.000	73	44	16	13	●
2.	Izboljšanje energetske učinkovitosti v javnih zgradbah	Občina Aracinovo	215.854	59.927	50.000	109.927	71	41	18	12	●
3.	Čiščenje odpadnih voda v povodju Dojranskega jezera	Občina Dojran	2.489.855	500.000	778.952	1.278.952	71	45	15	11	●
4.	Zmanjšanje vodnih izgub v občini Kočani	Občina Kočani	447.872	223.936	-	223.936	75	47	15	13	●
5.	Prilagajanje na podnebne spremembe v kmetijstvu	Univerza Skopje	152.259	100.000	52.259	152.259	68	41	16	11	●
6.	Rekonstrukcija filtrirne postaje Kumanovo	JP Vodovod Kumanovo	1.273.181	636.591	-	636.591	68	40	15	13	●
7.	Priprava in uvajanje digitalizacije v Državnem arhivu Republike Severne Makedonije	Državni arhiv Republike Severne Makedonije	218.000	36.600	-	183.000*	67	38	9	20	●
8.	Energetska prenova vrta in okoljsko ozaveščanje najmlajših v občini Štip	Občina Štip	200.000	100.000	-	100.000	67	41	20	6	●
9.	Zagotavljanje pitne vode v občinah Kavadarci, Negotino in Rosoman (KANERO)	Občina Kavadarci	7.392.690	1.000.000	1.000.000	3.770.272*	67	43	13	11	●
10.	Postavitev solarnih panelov v Krivi Palanki	Občina Kriva Palanka	102.982	51.491	-	51.491	66	40	15	11	●
11.	Rekonstrukcija vodovodnega in kanalizacijskega omrežja v občini Čair	Občina Čair	543.983	150.000	80.501	230.501	65	39	13	13	●
12.	Izdelava nacionalne strategije za geološke raziskave ter trajnostno rabo in izkoriščanje mineralnih virov	Ministrstvo za gospodarstvo	465.000	100.000	135.000	235.000	65	47	12	6	●
13.	Izgradnja kanalizacijskega omrežja v naselju Miletkovo	Občina Gevgelija	259.699	70.000	59.850	129.850	65	40	12	13	●
			14.211.375	3.153.545	2.256.562	3.373.507					
ČRNA GORA											
1.	Izgradnja deponije gradbenih odpadkov v občini Žabljak	Občina Žabljak	986.058	200.000	293.029	493.029	71	53	15	13	●
2.	Vzpostavitev sistema zmanjševanja vodnih izgub v Podgorici	Javno podjetje Vodovod in kanalizacija Podgorica	4.022.000	250.000	250.000	1.000.000*	70	42	16	12	●
3.	Vzpostavitev procesnega centra za obdelavo komunalnega blata v Beranah	Občina Berane	1.744.000	289.440	300.000	889.440*	70	43	16	11	●
4.	Revizija strategije ekoremediacij v Črni gori	Ministrstvo za ekologijo, prostorsko načrtovanje in urbanizem	390.000	95.000	100.000	195.000	66	40	15	11	●
			7.142.058	834.440	943.029	688.029					
BOSNA IN HERCEGOVINA											
1.	Optimizacija vodovodnega sistema in izgradnja cevovoda v občini Laktaši	Občina Laktaši	2.000.000	500.000	500.000	1.000.000	73	43	16	14	●
2.	Vzpostavitev trajnostne oskrbe z vodo v Gradiški	Občina Gradiška	1.564.847	225.939	400.000	625.939	71	42	16	13	●
3.	Postavitev sončnih elektrarn v Banja Luki	Vodovod a.d. Banja Luka	825.000	247.500	-	247.500	70	44	18	8	●
4.	Sanacija kontaminiranih lokacij v Poslovni coni Banja Luka	Poslovna zona a.d. Banja Luka	206.971	50.000	51.416	101.416	67	40	14	13	●
5.	Izgradnja vodovodnega omrežja v naselju Žitomislići	Občina Mostar	557.760	157.760	100.000	257.760	65	40	13	12	●
			5.154.578	1.181.199	1.051.416	2.232.615					

Kardeljeva ploščad 1
1000 Ljubljana, Slovenija, EU

SRBIJA											
1.	Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode Sirogojno	Občina Čajetina	443.331	77.332	100.000	177.332	65	47	15	3	●
			443.331	77.332	100.000	177.332					
KOSOVO											
1.	Vzpostavitev kompostne sheme v občini Kamenica	Občina Kamenica	699.741	200.000	219.845	419.845	65	42	17	6	●
			699.741	200.000	219.845	419.845					
INDIJA											
1.	GangaSat (kartiranje poplavnih območij)	Indijski tehnološki inštitut Kanpur	96.600	-	-	96.600*	77	47	10	20	●
			96.600	-	0	96.600					
UGANDA											
1.	Nadgradnja informacijskega sistema upravljanja s pitno vodo v Ugandi	Ministrstvo za vode in okolje	138.900	22.000	-	110.000*	78	47	11	20	●
			138.900	22.000	-	110.000					
GRUZIJA											
1.	Ukrepi za trajnostno rabo gozdov v občini Adigeni, 2. faza	Nacionalna agencija za gozdove Gruzije	1.099.940	200.000	348.440	548.440	74	48	16	10	●
			1.099.940	200.000	348.440	548.440					
VREDNOST PROJEKTOV - VSE DRŽAVE											
	VREDNOST PROJEKTOV		PREDVIDENA DONACIJA RS (EUR)		SKUPAJ PREDVIDENA DONACIJA RS	PREDVIDENI DELEŽ DONACIJE RS					
	EUR		2023	2024	EUR	%					
SKUPAJ	28.986.522,99		5.668.516	4.919.292	7.646.368	26,4%					

* Donacija RS je razdeljena na daljše obdobje.

Legenda:	
●	nizka
●	srednja
●	visoka

Prag za uvrstitev projekta v program financiranja CMSR, ki ga potrdi Svet Centra, je vsaj 65 odstotkov točk.

KAZALO VSEBINE

REPUBLIKA SEVERNA MAKEDONIJA	1
IZGRADNJA HIDROELEKTRARNE B NA JEZU KNEŽEVO	1
IZBOLJŠANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI V JAVNIH ZGRADBAH	3
ČIŠČENJE ODPADNIH VODA V POVODJU DOJRANSKEGA JEZERA	5
ZMANJŠANJE VODNIH IZGUB V OBČINI KOČANI.....	7
PRILAGAJANJE NA PODNEBNE SPREMEMBE V KMETIJSTVU	9
REKONSTRUKCIJA FILTRIRNE POSTAJE KUMANOVO.....	11
PRIPRAVA IN UVAJANJE DIGITALIZACIJE V DRŽAVNEM ARHIVU REPUBLIKE SEVERNE MAKEDONIJE.....	13
ENERGETSKA PRENOVA VRTCA IN OKOLJSKO OZAVEŠČANJE NAJMLAJŠIH V OBČINI ŠTIP	15
ZAGOTAVLJANJE PITNE VODE V OBČINAH KAVADARCI, NEGOTINO IN ROSOMAN (KANERO)	17
POSTAVITEV SOLARNIH PANELOV V KRIVI PALANKI.....	19
REKONSTRUKCIJA VODOVODNEGA IN KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA V OBČINI ČAIR.....	21
IZDELAVA NACIONALNE STRATEGIJE ZA GEOLOŠKE RAZISKAVE TER TRAJNOSTNO RABO IN IZKORIŠČANJE MINERALNIH VIROV	23
IZGRADNJA KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA V NASELJU MILETKOVO.....	25
ČRNA GORA	27
IZGRADNJA DEPONIJE GRADBENIH ODPADKOV V OBČINI ŽABLJAK	27
VZPOSTAVITEV SISTEMA ZMANJŠEVANJA VODNIH IZGUB V PODGORICI	29
VZPOSTAVITEV PROCESNEGA CENTRA ZA OBDELAVO KOMUNALNEGA BLATA V BERANAH	31
REVIZIJA STRATEGIJE EKOREMEDIACIJ V ČRNI GORI.....	33
BOSNA IN HERCEGOVINA.....	35
OPTIMIZACIJA VODOVODNEGA SISTEMA IN IZGRADNJA CEVOVODA V OBČINI LAKTAŠI	35
VZPOSTAVITEV TRAJNOSTNE OSKRBE Z VODO V GRADIŠKI.....	37
POSTAVITEV SONČNIH ELEKTRARN V BANJA LUKI.....	39
SANACIJA KONTAMINIRANIH LOKACIJ V POSLOVNI CONI BANJA LUKA	41
IZGRADNJA VODOVODNEGA OMREŽJA V NASELJU ŽITOMISLIĆI.....	43
SRBIJA	45
IZGRADNJA ČISTILNE NAPRAVE ZA ODPADNE VODE SIROGOJNO	45
KOSOVO.....	47
VZPOSTAVITEV KOMPOSTNE SHEME V OBČINI KAMENICA.....	47
INDIJA	50
GANGAŠAT (KARTIRANJE POPLAVNIH OBMOČIJ).....	50
UGANDA.....	50
NADGRADNJA INFORMACIJSKEGA SISTEMA UPRAVLJANJA S PITNO VODO V UGANDI.....	52
GRUZIJA.....	54
UKREPI ZA TRAJNOSTNO RABO GOZDOV V OBČINI ADIGENI, 2. FAZA.....	54

REPUBLIKA SEVERNA MAKEDONIJA

Naslov projekta:

Izgradnja hidroelektrarne B na jezu Kneževo

Prejemnik donacije:

HS Zletovica

Povzetek projekta:

Hydro system Zletovica is a multi-purpose system for water management, which enables full utilization of the water potential of the Zletovica river and provides drinking water for more than 100,000 inhabitants. In 2010, it was built on the Zletovica river with accompanying objects for irrigation of the municipalities Probištip, Štip, Sveti Nikole, Lozovo and Karbinci with drinking water. The potential of the Zletovica river and the Knežovo dam is not fully utilized, which was recognized by the European Investment Bank, which is providing financial support for the preparation of project documentation for the construction of 6 hydroelectric power plants (HE), among them HE B Knežovo. The construction of HE B Knežovo will contribute to the improvement of energy self-sufficiency of the region and the reduction of dependence on the availability of energy production in other regions of the country and the import of electricity.

In the scope of the project, HE B will be built, which will utilize the potential of the water discharge of 300 l/s, necessary for the biological minimum of the Knežovo dam (biological minimum is the flow of water, in which the most sensitive organisms are preserved). The project for the construction of HE B includes architectural and construction work, procurement and installation of machinery and electrical equipment and irrigation with water, sewerage, heating, disinfection and climate control and connection to the electrical distribution network, which will be followed by preventive tests and commissioning work. In the construction of HE B, Pelton turbines will be used and the latest technology for the production of electricity, which will contribute to a better utilization of the water potential. In the scope of the project, the training of employees is foreseen, after the connection to the national electrodistribution network and the start of the operation of HE B.

Namen projekta:

The purpose of the project is the utilization of the hydro potential of the Knežovo dam for the production of clean electricity. The construction of HE B on the Knežovo dam will provide a stable and efficient irrigation with electricity. Continuous irrigation with water and the increase in the contribution to the total electricity production from renewable sources at the national level in the Republic of North Macedonia will significantly influence the quality of life of the local population and contribute to the sustainability of the environment, the sustainable management of water resources and the utilization of the water potential.

Rezultati projekta:

- built HE
- implemented training of employees
- new workplaces
- implemented pilot operation

Cilji projekta:

- provide stable and efficient irrigation with electricity from renewable sources
- reduce carbon footprint

Indikatorji uspešnosti projekta:

- quantity of electricity produced
- pilot operation performed

- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	225.000 EUR
Donacija RS	50 %	225.000 EUR
SKUPAJ		450.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 15 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Strategijo energetskega razvoja Republike Severne Makedonije do leta 2040.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (Podcilj 7.1 Do leta 2030 vsem zagotoviti dostop do zanesljive in sodobne oskrbe z energijo po sprejemljivih cenah, podcilj 7.2 Do leta 2030 občutno povečati delež obnovljivih virov energije med energetskimi viri in podcilj 7.a Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje ter tako olajšati dostopnost raziskav na področju čiste energije in čiste energetske tehnologije, vključno z obnovljivimi viri energije, energetske učinkovitostjo ter naprednimi in čistejšimi tehnologijami fosilnih goriv, ter spodbujati naložbe v energetskega infrastrukturo in čiste energetske tehnologije).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozijo morebitne pritožbe ponudnikov na razpisu; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca, in povišanje cen opreme. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

Naslov projekta:

Izboljšanje energetske učinkovitosti v javnih zgradbah

Prejemnik donacije:

Občina Aracinovo

Povzetek projekta:

Občina Aracinovo se sooča z velikimi težavami pri ogrevanju javnih zgradb in zmanjševanju skupnih stroškov poslovanja s hkratnim ohranjanjem kakovostnih storitev, ki jih občani pričakujejo. Vodstva šol in lokalne občinske uprave so spoznale, da je pomembno storiti vse, kar je v njihovi moči, da bi zmanjšali svoj vpliv na globalne podnebne spremembe z zagotavljanjem čiste in zanesljive energije iz obnovljivih virov v javnih občinskih in izobraževalnih ustanovah. Skladno s tem je Občina Aracinovo sprejela proaktiven pristop k obravnavi potrebe po obnovljivih virih energije, da bi nadomestila odvisnost od fosilnih goriv in zmanjšala izpuste ogljika v ozračje ter preprečila onesnaževanje zraka.

V sklopu projekta bodo nameščeni trije mehanizmi fotovoltaičnih sistemov za proizvodnjo električne energije in vgradnja toplotnih črpalk v osnovnih šolah Gjergj Kastrioti in Bajram Shabani ter v občinski upravni stavbi. Poleg tega se bo v okviru projekta v javnih zgradbah zamenjalo 510 notranjih svetilk z novimi elektronskimi visoko učinkovitimi žarnicami. Ocenjuje se, da bi predlagani ukrepi izboljšali energetske učinkovitosti stavb za 15 do 25 odstotkov. Izvedli se bodo seminarji za zaposlene v občinski upravi in šolah na temo energetske učinkovitosti ter tekmovanje za mlade inovatorje na področju varovanja okolja.

Namen projekta:

Namen projekta je zagotovitev lastne električne energije iz obnovljivih virov, krepitev regionalne energetske varnosti in zelene energije za delovanje javne infrastrukture ter reševanje izzivov onesnaženosti zraka in s tem povezanih zdravstvenih težav. Projekt bo pripomogel k prehodu Makedonije na nizkoogljično gospodarstvo, ki učinkovito izkorišča naravne vire, je varno in trajnostno ter v skladu s širšimi cilji EU na področju podnebnih ukrepov in varstva okolja.

Rezultati projekta:

- nameščeni fotovoltaični sistemi
- zgrajeni sistemi toplotnih črpalk
- zamenjava 510 notranjih svetilk z visoko učinkovitimi elektronskimi žarnicami
- izvedeni seminarji in usposabljanja zaposlenih

Cilji projekta:

- proizvodnja električne energije iz obnovljivega vira energije
- zmanjševanje ogljičnega odtisa
- zmanjšanje stroškov za električno energijo

Indikatorji uspešnosti projekta:

- količina proizvedene električne energije iz obnovljivega vira
- prihranek pri porabi energije
- zmanjšanje izpusta toplogrednih plinov
- število seminarjev in usposobljenih delavcev

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	49 %	105.927 EUR
Donacija RS	51 %	109.927 EUR
SKUPAJ	100 %	215.854 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 12 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (Podcilj 7.2 Do leta 2030 občutno povečati delež obnovljivih virov energije med energetskimi viri), s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (Podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe v skladu s svojimi zmožnostmi) in s ciljem št. 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja (Podcilj 11.6 Do leta 2030 zmanjšati škodljive okoljske vplive mest na osebo, s posebnim poudarkom na kakovosti zraka in ustreznem ravnanju s komunalnimi in drugimi odpadki).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca in višje cene materialov in opreme. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Čiščenje odpadnih voda v povodju Dojranskega jezera

Prejemnik donacije:

Občina Dojran

Povzetek projekta:

Dojransko jezero je naravni spomenik državnega pomena in pomembno naravovarstveno območje v mednarodnem merilu. Kot ena najpomembnejših turističnih lokacij v državi je Dojransko jezero tudi ključen dejavnik gospodarskega razvoja občine Dojran. Kvaliteta vode v Dojranskem jezeru se je v zadnjih letih drastično poslabšala zaradi onesnaženja iz obstoječe čistilne naprave v Novem Dojranu, ki neposredno odvaja nezadostno prečiščeno odpadno vodo v jezero, ter zaradi pomanjkanja sistema za zbiranje in čiščenje odpadne vode v vaseh v povodju Dojranskega jezera. Občina Dojran je že dejavno pristopila k reševanju problema in financirala izdelavo študij izvedljivosti, v zadnji fazi izdelave je načrt upravljanja za Dojransko jezero, ki opredeljuje nujne ukrepe za vzpostavitev sistema odpadnih voda na celotnem območju občine Dojran.

V sklopu projekta bodo zgrajeni konvencionalna čistilna naprava za čiščenje komunalnih odpadnih voda na osnovi tehnologije MBBR za mestna območja Novi Dojran, Stari Dojran in Sretenovo ter dve rastlinski čistilni napravi za naselji Furka in Crničani. Nova infrastruktura bo zmanjšala onesnaževanje jezera z odpadnimi vodami in omogočila revitalizacijo ekosistema. ter vzpostavitev odporne infrastrukture za čiščenje odpadnih voda, ki ima manjšo porabo energije. Rastlinske čistilne naprave namreč posnemajo samočistilno funkcijo narave in s pomočjo rastlin preko filtracije, sedimentacije, aerobne in anaerobne razgradnje ter absorpcije učinkovito čistijo organske snovi, dušikove spojine, težke kovine, fosfate in druge strupene snovi. V okviru projekta se bo izvedlo tudi usposabljanje zaposlenih za upravljanje s čistilnimi napravami.

Namen projekta:

Namen projekta je spodbujanje trajnostnega razvoja občine Dojran z vzpostavitvijo energetske učinkovitih in na naravi temelječih sistemov čiščenja odpadnih voda do leta 2024. Izboljšana kakovost vode in ekološko stanje Dojranskega jezera bosta neposredno pripomogla k zagotavljanju pravic lokalne skupnosti do varnega, čistega in zdravega okolja ter omogočila gospodarsko rast na podlagi izboljšanih pogojev za razvoj turizma.

Rezultati projekta:

- zgrajena čistilna naprava za čiščenje komunalnih odpadnih voda
- zgrajeni rastlinski čistilni napravi v vaseh Crničani in Furka
- izvedeno poskusno obratovanje
- izvedeno usposabljanje zaposlenih

Cilji projekta:

- vzpostavitev učinkovitega sistema čiščenja odpadnih voda
- izboljšanje kakovosti vode
- trajnostno upravljanje vodnih virov
- nadaljnji razvoj turizma

Indikatorji uspešnosti projekta:

- opravljeno poskusno obratovanje
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	49 %	1.210.903 EUR
Donacija RS	51 %	1.278.952 EUR
SKUPAJ		2.489.855 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Zakonom o vodah, Nacionalno strategijo na področju voda, Zakonom o razglasitvi Dojranskega jezera za naravni spomenik in Načrtom upravljanja naravnega spomenika Dojransko jezero za obdobje 2023–2033.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 15: Zaščita, obnova in spodbujanje trajnostne rabe kopenskih ekosistemov, trajnostno upravljanje gozdov, boj proti dezertifikaciji ter zaustavitev in obrnitev degradacije tal ter zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti (podcilj 15.1 Do leta 2020 zagotoviti ohranitev, obnovo in trajnostno rabo kopenskih in celinskih sladkovodnih ekosistemov in njihovih storitev, zlasti gozdov, mokrišč, gora in suhih območij, v skladu z obveznostmi iz mednarodnih sporazumov in podcilj 15.5 Sprejeti nujne in pomembne ukrepe za zmanjšanje degradacije naravnih habitatov, zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti in do leta 2020 zaščititi in preprečiti izumrtje ogroženih vrst) in ciljem št. 6: Zagotoviti razpoložljivost in trajnostno upravljanje vode in sanitarij za vse (podcilj 6.3 Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaževanja, odpravo odlaganja in čim manjšim izpustom nevarnih kemikalij in materialov, prepolovitev deleža neprečiščene odpadne vode ter znatnim povečanjem recikliranja in varne ponovne uporabe na svetovni ravni in podcilj 6.6 Do leta 2020 zaščititi in obnoviti z vodo povezane ekosisteme, vključno z gorami, gozdovi, mokrišči, rekami, vodonosniki in jezeri).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca in višje cene materialov in opreme. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Zmanjšanje vodnih izgub v občini Kočani

Prejemnik donacije:

Občina Kočani

Povzetek projekta:

Občina Kočani se sooča z znatnimi izgubami vode. Trenutne izgube v vodovodnem sistemu so kar 77-odstotne, kar je posledica dotrajanega in zastarelega vodovodnega omrežja, nezakonitih priključkov, dolžine vodovodnega omrežja, starih vodomerov in netočnih meritev. Lokalno komunalno podjetje je sicer aktivno pri obnovi vodovodnega sistema, pred nekaj leti je bila kupljena nova oprema in vgrajen SCADA sistem za nadzor vodnih izgub, a želenih rezultatov še niso dosegli zaradi nezadostne usposobljenosti zaposlenih za uporabo opreme. Trenutna oprema ne zazna nelegalnih priključkov, saj ni učinkovita pri nekovinskih materialih, ki sestavljajo nezakonite priključke. Vodovodni sistem je tudi velik porabnik električne energije, v zadnjem času pa se zaradi višje cene elektrike hitro povečujejo stroški.

Projekt sestavljata dva dela. V sklopu projekta se bodo v prvi fazi pripravili ukrepi za zmanjšanje izgub vode, kot so nakup potrebne opreme, nakup in vgraditev novih vodomerov, odkrivanje lokacij puščanj vode, odkrivanje nelegalnih priključkov in nenatančnih meritev ter popravila teh napak. V drugi fazi se bo izvedla gradnja dveh fotovoltaičnih elektrarn z močjo 120 kW in 440 kW, ki bosta proizvedli 809.500 kWh letno. V sklopu projekta je predvideno usposabljanje in šestmesečna podpora strokovnjakov za zaposlene pri uporabi opreme in odkrivanju izgub, promocija pomena učinkovite rabe virov pitne vode in obnovljivih virov energije ter svetovanja populaciji o varčevanju z vodo.

Namen projekta:

Namen projekta je zmanjšati vodne izgube s sedanjih 77% na 62% in zmanjšati stroške električne energije v sistemu oskrbe z vodo z uporabo lastne sončne energije. Z izgradnjo fotovoltaičnih elektrarn in zmanjšanjem izgub vode v vodovodnem sistemu se bodo znižali tudi obratovalni stroški. Projekt bo pozitivno vplival na okolje, saj uporaba obnovljivih virov energije zmanjšuje porabo fosilnih goriv in onesnaževanje okolja, prebivalcem občine pa bo omogočen dostop do kvalitetne pitne vode.

Rezultati projekta:

- izvedeni ukrepi za zmanjšanje izgub vode
- nabavljena in zmontirana oprema
- zgrajeni fotovoltaični elektrarni
- izvedena usposabljanja in promocijski dogodki

Cilji projekta:

- zmanjšanje vodnih izgub
- proizvodnja električne energije iz obnovljivega vira energije
- zmanjšanje ogljičnega odtisa
- znižanje obratovalnih stroškov

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zmanjšanje vodnih izgub za 15%
- količina letno proizvedene električne energije
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	223.936 EUR
Donacija RS	50 %	223.936 EUR
SKUPAJ		447.872 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 12 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Republika Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Zakonom o vodah, Nacionalno strategijo upravljanja z vodami Republike Severne Makedonije, Programom razvoja vzhodne planske regije in s Strategijo trajnostnega razvoja Občine Kočani.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.3 Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaževanja, preprečevanjem odmetavanja odpadkov ter omejitvijo izpustov nevarnih kemikalij in drugih snovi, prepolovitvijo deleža neprečiščenih odpadnih voda ter precejšnjim povečanjem recikliranja in varne ponovne uporabe v svetu), s ciljem št. 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja (Podcilj 11.3 Do leta 2030 pospešiti odprto in trajnostno urbanizacijo ter možnost vključujočega, celostnega in trajnostnega načrtovanja in upravljanja naselij v vseh državah) in s ciljem št. 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe (Podcilj 12.4 Do leta 2020 zagotoviti ustrezno ravnanje s kemikalijami in vsemi odpadnimi snovmi v celotnem življenjskem ciklu v skladu z dogovorjenimi mednarodnimi okviri ter občutno zmanjšati njihovo sproščanje v zrak, vodo in tla, da se čim bolj zmanjšajo njihovi škodljivi vplivi na zdravje ljudi in okolje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje svetovnih cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Prilagajanje na podnebne spremembe v kmetijstvu

Prejemnik donacije:

Univerza Skopje

Povzetek projekta:

Republika Severna Makedonija se sooča z velikimi težavami v kmetijskem sektorju zaradi podnebnih sprememb, ki vplivajo na zmanjšanje donosa večine poljščin, nezadostnih vlaganj v raziskave, poleg tega pa so za makedonsko kmetijstvo značilne majhne in nekonkurenčne kmetije z visoko razdrobljenostjo kmetijskih zemljišč. Posledica takšnega stanja je nezanesljiva preskrba s hrano. Da bi spremenili trenutno stanje v kmetijstvu, so potrebne strukturne reforme in sprejetje politike, ki temelji na participativni praksi, kjer bodo civilna družba, vlada in znanost dali potrebne spodbude za doseganje zelenega političnega napredka na področju podnebnih sprememb in prehranske varnosti.

Na podlagi podatkov o tleh, agrofenoških podatkih in podatkovnih bazah o upravljanju kmetijstva bodo določeni parametri modeliranja in izdelane analize vpliva podnebnih sprememb na pridelek pšenice, koruze in sončnic. Na podlagi te analize bodo v obliki sistematiziranega poročila predlagani ukrepi za blaženje podnebnih sprememb, čemur bo sledila še izdelava poročila o ekonomski izvedljivosti in smiselnosti predlaganih ukrepov. Izdelala se bo nacionalna analiza, ki bo vsebovala analizo dostopa prebivalstva do oskrbe s hrano, analizo bilanc ponudbe in povpraševanja po hrani, ugotovitve o ustreznosti kmetijskih proizvodov v skladu z nacionalnimi potrebami po živilih in priporočila za izboljšavo trgovanja s hrano. V zadnjem koraku bo pripravljeno končno poročilo, kjer bodo povzete vse ugotovitve. Izvedene bodo delavnice in usposabljanja kmetov, kampanje ozaveščanja kmetov in nacionalna delavnica za obveščanje ustreznih institucij, partnerjev in zainteresiranih strani o podnebnih spremembah, njihovem vplivu na pridelavo poljščin in na njihovo prilagajanje.

Namen projekta:

Namen projekta je z razvojem nacionalnih znanstvenih zmogljivosti vzpostaviti osnovo za prilagoditev pridelave glavnih kmetijskih proizvodov na podnebne spremembe. Izvedba projekta bo pripomogla k zagotavljanju nacionalne prehranske varnosti in prehranskega ravnovesja ter pomagala kmetom pri reformi in prestrukturiranju zaradi neizogibnih vplivov podnebnih sprememb, svetovne prehranske gospodarske krize in drugih pretresov na svetovnih trgih. Glavni poudarek ukrepov bo na morebitnem povečanju proizvodnje biomase, spremembi tradicionalnih kmetijskih tehnoloških praks, znižanju stroškov, izboljšanju konkurenčnosti, spodbujanju uporabe obnovljivih virov, ublažitvi vplivov podnebnih sprememb in zmanjšani uporabi škodljivih kemikalij v kmetijski proizvodnji. Projekt ima pozitiven učinek na okolje in sledi trajnosti okolja, saj so projektne aktivnosti in ukrepi za prilagajanje usmerjeni v zmanjševanje negativnega vpliva podnebnih sprememb, ohranjanje in obnavljanje biotske raznovrstnosti ter povečanje proizvodnje pridelka na ekonomsko vzdržen način.

Rezultati projekta:

- opravljeno modeliranje vpliva podnebnih sprememb na pridelek pšenice, koruze in sončnice
- ovrednoteni ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam
- izvedene analize ekonomske izvedljivosti predlaganih prilagoditvenih ukrepov
- izdelana nacionalna primerjalna analiza prehranske varnosti glede na ponudbo in povpraševanje po pšenici, koruzi in sončnici
- izvedene delavnice in usposabljanja

Cilji projekta:

- krepitev raziskovalnih zmogljivosti in uporaba modelov za načrtovanje pridelkov
- krepitev znanstvenih in raziskovalnih zmogljivosti za spremljanje in vrednotenje učinkov podnebnih sprememb na pridelke
- krepitev zmogljivosti za lažje prilagajanje na učinke podnebnih sprememb na pridelke in prehransko varnost, pa tudi gospodarske, finančne in socialne posledice

Indikatorji uspešnosti projekta:

- število izdelanih analiz
- število izvedenih delavnic
- število usposobljenih kmetov

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	0 %	0 EUR
Donacija RS	100 %	152.259 EUR
SKUPAJ		152.259 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 18 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Republika Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Nacionalno strategijo razvoja kmetijstva in podeželja Republike Severne Makedonije za obdobje 2021-2027, nacionalnimi poročili o podnebnih spremembah, Dolgoročno strategijo o podnebnih spremembah in akcijskem načrtu in s Smernicam in postopki za ustanovitev sklada za zelene podnebne spremembe v Severni Makedoniji. Projekt je skladen tudi s projekti donatorjev, ki so že sodelovali z Inštitutom, kot so Združeni narodi, GEF UNDP, FAO, Unicef in Svetovna banka.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 1: Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu (Podcilj 1.5 Do leta 2030 poskrbeti za večjo vzdržljivost najrevnejših in ljudi, ki živijo v težkih razmerah, zmanjšati njihovo izpostavljenost in dovzetnost za skrajne vremenske pojave, ki so posledica podnebnih sprememb, ter druge gospodarske, socialne in okoljske pretrese in katastrofe), s ciljem št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (Podcilj 13.1 V vseh državah krepiti pripravljenost na nevarnosti in naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb, ter sposobnost prilagajanja nanje, in podcilj 13.2 Vključiti ukrepe za boj proti podnebnim spremembam v politike, strategije in načrte na državni ravni).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe izvajalcev in pomanjkanje sodelovanja in komunikacije med zainteresiranimi stranmi, vključenimi v projekt. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Rekonstrukcija filtrirne postaje Kumanovo

Prejemnik donacije:

JP Vodovod Kumanovo

Povzetek projekta:

Občina Kumanovo se sooča s problemom oskrbe njenih prebivalcev s čisto in pitno vodo. Oprema v obstoječi filtrirni postaji je dotrajana in poškodovana, zaradi česar prihaja do velikih izgub vode, stalne okvare na opremi pa vplivajo tudi na vsakdanje življenje občanov, ki se zaradi nenehnih obnavljanj srečujejo s povečanimi stroški in pogostimi izklopi in zaustavitvami dostopa vode. S projektom bo celoten proces proizvodnje in distribucije pitne vode posodobljen in avtomatiziran, kar bo prispevalo k zmanjšanju izgub in zagotovilo varnejšo in stabilnejšo oskrbo vode v Občini Kumanovo.

V sklopu projekta se bo naredila popolna rekonstrukcija filtrirne postaje za mesto Kumanovo. Opravila se bo demontaža obstoječe opreme na filtrirnih poljih in zagotovila nova hidroregulacijska in električna oprema za obnovo in vzdrževanje procesa proizvodnje in distribucije pitne vode. Za novo opremo je predvideno avtomatsko vodenje in daljinsko spremljanje spreminjanja stanja ter njena povezava in integracija z obstoječim SCADA sistemom v filtrirni postaji.

Namen projekta:

Namen projekta je vzpostavitev sodobne tehnološke filtrirne postaje za proizvodnjo pitne vode, ki bo zagotovila trajnostno oskrbo prebivalcev Občine Kumanovo z zadostno količino pitne vode. Z zmanjšanjem okvar, izgub vode in porabe električne energije se bo zmanjšalo število ljudi, ki trpijo zaradi pomanjkanja vode in velikih stroškov, s čimer se bo pomembno izboljšala njihova kakovost življenja.

Rezultati projekta:

- demontirana stara oprema in zmontirana nova oprema

Cilji projekta:

- zagotovitev zadostne količine pitne vode
- izboljšanje kakovosti pitne vode
- varovanje zdravja
- zmanjšanje porabe električne energije

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zmanjšanje izgub vode
- prihranek električne energije

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	636.590 EUR
Donacija RS	50 %	636.591 EUR
SKUPAJ		1.273.181 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 12 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Zakonom o vodah, Nacionalno strategijo na področju voda in z Nacionalnim letnim programom za javno zdravje za leto 2021.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.4 Do leta 2030 doseči precej bolj gospodarno rabo vode v vseh panogah in zagotoviti trajnostni odjem in oskrbo z vodo kot odgovor na pomanjkanje vode ter občutno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi tega), s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe skladno s svojimi zmožnostmi).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca in višje cene materialov in opreme. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Priprava in uvajanje digitalizacije v Državnem arhivu Republike Severne Makedonije

Prejemnik donacije:

Državni arhiv Republike Severne Makedonije

Povzetek projekta:

Državni arhiv Republike Severne Makedonije (DARSM) je skrbnik arhivskega gradiva za severno-makedonska ministrstva, državne organe in agencije, občine, kulturne in znanstvene institucije, poslovne subjekte in fizične osebe. Celoten arhiv je trenutno dostopen v fizični obliki, nahaja se na različnih lokacijah in se sooča z veliko prostorsko stisko. Dolgoročni cilj DARSM je, da bi obstoječe arhivsko gradivo iz fizične oblike prenesel v elektronsko obliko in vzpostavil celovito rešitev elektronskega sistema arhiviranja ter s tem olajšal tako proces arhiviranja kot tudi dostop do arhivskega gradiva.

V sklopu projekta se bo v prvi fazi pripravila analiza obstoječega stanja na področju arhiviranja v Republiki Severni Makedoniji ter predlogi za dopolnitev obstoječe zakonodaje in predpisov na področju arhiviranja. Sledila bo priprava strategije uvedbe dokumentnega sistema, digitalizacije procesa arhiviranja v Republiki Severni Makedoniji in razvoja državnega e-arhiva v okviru DARSM, izvedbeni načrt ter študija izvedljivosti. V drugi fazi se bo v obliki pilotnega projekta DIG_DARSM izvedla osnovna postavitev profesionalne programske opreme za upravljanje z dokumentacijo, s katero bo DARSM lahko uspešno začel oz. na bolj strukturiran in varen način nadaljeval proces digitalizacije arhivske dokumentacije. Profesionalna programska oprema bo nadomestila staro programsko opremo ter beleženje zapisov v različnih Excelovih tabelah, ki ne nudi ustrezne varnosti, in jim bo zagotavljala vse funkcionalnosti, ki so v skladu s smernicami Državnega arhiva Republike Slovenije. Stopnja programske opreme bo na tako visokem nivoju, da bo DARSM nudila zelo dobro osnovo za certificiranje rešitve brez nepotrebnih nadgradenj. Podpirala jih bo pri povečevanju obsega in upravljanju arhivskega gradiva ter jim nudila dobro osnovo pri elektronski izmenjavi med različnimi deležniki. Pripravljena strategija uvedbe novega dokumentnega sistema in digitalizacije procesa arhiviranja bo omogočila postopno digitalizacijo celotnega arhiva. Prejemnik donacije bo za izvajanje projekta zagotovil lokalno osebje, ki bo pridobilo relevantno dokumentacijo in podatke o aktualnem stanju ter bo sodelovalo pri izvedbi pilotnega projekta. Prejemnik donacije bo zagotovil potrebne prostore in opremo za izvedbo projekta. Predvideno je tudi izobraževanje ter delavnice za zaposlene v DARSM.

Namen projekta:

Namen projekta je priprava izvedbenega načrta strategije celovite digitalizacije arhiva Republike Severne Makedonije. Projekt bo pripravil podlago za digitalizacijo vseh postopkov upravljanja z dokumenti in postopka arhiviranja, kar bo zagotovilo transparentno, kvalitetnejše in učinkovitejše upravljanje z arhivsko dokumentacijo, nadalje pa tudi širšo digitalizacijo poslovanja javne uprave Republike Severne Makedonije. Digitalizacija arhiva bo pripomogla tudi k učinkovitejši rabi virov in zmanjšanju uporabe papirja, katerega proizvodnja je izjemno energetsko potratna in škodljiva za okolje.

Rezultati projekta:

- analiza obstoječega stanja na področju arhiviranja
- pripravljen izvedbeni načrt strategije
- izdelana študija izvedljivosti
- izvedba pilotnega projekta

- priprava predlogov za nadgradnjo oz. dopolnitve obstoječe makedonske zakonodaje in predpisov na področju arhiviranja

Cilji projekta:

- priprava podlag za popolno digitalizacijo DARSM

Indikatorji uspešnosti projekta:

- dopolnitev zakonodaje in predpisov na področju arhiviranja (podatki DARSM)
- delna digitalizacija DARSM (podatki DARSM)

Finančna konstrukcija:

Donacija RS	84%	183.000 EUR
In-kind prispevek prejemnika	16%	35.000 EUR
SKUPAJ		218.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 16 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (spodbujanje miroljubnih in vključujočih družb s poudarkom na dobrem upravljanju, enakih možnostih, z enakostjo spolov vred, ter kakovostnem izobraževanju). Vlada Republike Severne Makedonije si prizadeva za digitalizacijo storitev države, s čimer bo olajšan dostop državljanov do teh storitev. Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.c Občutno povečati dostopnost informacijske in komunikacijske tehnologije ter si prizadevati za splošen in cenovno ugoden dostop do interneta v najmanj razvitih državah do leta 2020, podcilj 9.1 Vzpostaviti kakovostno, zanesljivo, vzdržno in vzdržljivo infrastrukturo, tudi regionalno in čezmejno, ki bo prispevala h gospodarskemu razvoju in blaginji ter bo za vse cenovno sprejemljiva in enakopravno dostopna, in podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe v skladu s svojimi zmožnostmi).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov na javnem razpisu; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Energetska prenova vrtca in okoljsko ozaveščanje najmlajših v občini Štip

Prejemnik donacije: Občina Štip

Povzetek projekta:

Štip je eno od najstarejših mest v Severni Makedoniji in se nahaja na vzhodnem delu države. Podružnični vrtec Razvigorče je del vrtca Vera Ciriviri Trena in je bil zgrajen leta 1976. Njegova kapaciteta je 180 otrok, trenutno pa vrtec obiskuje 85 otrok, za katere skrbi 8 vzgojiteljev. Za stavbo vrtca je tako kot za številne druge javne zgradbe v občini značilna nizka energetska učinkovitost, zato ga želi občina energetsko prenoviti. Občina Štip se poleg tega sooča s slabo ozaveščenostjo prebivalstva na področju varstva okolja in energetske učinkovitosti. Skozi vzgojo najmlajših bi želeli pozitivno vplivati na ozaveščanje vseh segmentov prebivalstva v občini.

V sklopu projekta je predvidena prenova vrtca Vera Ciriviri Trena, ki bo okolju prijazen in v skladu z energetske učinkovitimi standardi. V ta namen je predvidena rekonstrukcija strehe in namestitve fotovoltaičnih celic. Projekt »Zeleni vrtec v občini Štip« bo v vrtec in šole uvedel ustrezno okoljsko vzgojo. V okviru projekta bo izdelan učni priročnik "Izobraževanje za male ekologe", ki bo izšel v nakladi 200 izvodov, izvedeno bo usposabljanje 10 vzgojiteljev – trenerjev, ki bodo kasneje izobraževali vzgojitelje v vrtcih, organizirane bodo različne delavnice in natečaji, forumi, medijske kampanje idr. Znanja se bodo prenašala preko iger na temo varovanja okolja, ustvarjenih posebej za mlajše otroke. Projekt temelji na spoznanju, da v predšolski dobi vsrkamo velik del idej, znanj in vrednot, ki določajo naše vedenje v odrasli dobi. Pričakuje se tudi, da bodo otroci, ki bodo sprejeli zelene vrednote, spodbudili svoje starše, da storijo enako, in tako vplivali na splošno ozaveščenost na področju zelenih rešitev v občini.

Namen projekta:

Z naložbami v vrtec se bo povečala energetska učinkovitost zgradbe, hkrati pa bo to neposreden primer vsakdanje dobre prakse na področju izboljšanja energetske učinkovitosti. Namen projekta je tudi okrepiti vsesplošno okoljsko zavedanje prebivalcev občine Štip in širše ter prebivalce spodbuditi k implementiranju zelenih praks skozi uvedbo ustreznih vzgojno-izobraževalnih programov v vrtcih. Srednje- in dolgoročno se bo naložba v energetsko prenavo vrtca izplačala v obliki manjših stroškov, kar bo spodbudilo prihodnja vlaganja. Projekt bo preko zmanjšanja porabe električne energije iz neobnovljivih virov pripomogel k čistejšemu okolju v občini. Delavnice za otroke in učitelje, ki bodo izvedene v sklopu projekta, bodo prispevale k pridobivanju znanja in veščin, ki bodo izboljšale sodelovanje in povezovanje lokalnih skupnosti z vladnimi, nevladnimi in transnacionalnimi akterji na področju rabe zelenih energetskih virov in drugih ekoloških praks, ki se tičejo tako posameznika kot skupnosti.

Rezultati projekta:

- energetsko obnovljen vrtec
- proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov
- izdelan priročnik za izobraževanje v nakladi 200 izvodov
- izvedeno izobraževanje vzgojiteljev v vrtcih
- izvedene delavnice in natečaji
- usposobljenih 10 vzgojiteljev - trenerjev
- izvedene medijske kampanje

Cilji projekta:

- izboljšanje energetske učinkovitosti vrtca
- dvig splošne ozaveščenosti o okoljskih problemih in rešitvah

- povezovanje skupnosti preko lokalnih iniciativ

Indikatorji uspešnosti projekta:

- prihranek pri porabi energije
- število izvedenih delavnic in seminarjev
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	100.000 EUR
Donacija RS	50 %	100.000 EUR
SKUPAJ		200.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 12 mesecev od podpisa pogodbe.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Zakonom o energiji Zakonom o okolju Republike Makedonije ter z lokalno zakonodajo, kot je Program za energetske učinkovitost, Lokalni okoljski akcijski načrt in Strategija lokalnega gospodarskega razvoja občine Štip.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (Podcilj 7.2 Do leta 2030 občutno povečati delež obnovljivih virov energije med energetskimi viri in podcilj 7.3 Do leta 2030 podvojiti energetske učinkovitost na svetovni ravni) in s ciljem št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (Podcilj 13.3 Izboljšati izobraževanje, ozaveščanje ter človeške in institucionalne zmogljivosti za blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje, omejevanje posledic in zgodnje opozarjanje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca in višje cene materialov in opreme. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Zagotavljanje pitne vode v občinah Kavadarci, Negotino in Rosoman (KANERO)

Prejemnik donacije:

Občina Kavadarci

Povzetek projekta:

Občine Kavadarci, Negotino in Rosoman se soočajo s težavo pri osnovni oskrbi prebivalstva s pitno vodo. Obstoječi sistem čiščenja in priprave pitne vode je zastarel in neučinkovit in v času deževja ne zagotavlja čiste in varne pitne vode. Ob daljšem ali močnejšem dežju so presežene dovoljene vrednosti motnosti v distribucijskem sistemu. Obstoječa oprema za filtriranje in čiščenje vode je neučinkovita, zato je dobava pitne vode večkrat onemogočena, stroški nujnih ukrepov za ponovno vzpostavitev distribucijskega sistema (odstranjevanje usedlin in dezinfekcija sistema) pa so visoki. To močno vpliva na kvaliteto življenjskih pogojev v teh občinah in neposredno ogroža zdravje 60.000 prebivalcev.

V sklopu projekta KANERO bo zgrajena mehanska čistilna naprava za pitno vodo s kemično obdelavo pred postopkom čiščenja in po njem. Čistilna naprava bo vključevala sistem za spremljanje osnovnih parametrov vode iz zajetja, z osnovnimi postopki čiščenja bo stabilizirala kakovost pitne vode ter odkrivala in čistila motno vodo. Izvajala se bo dezinfekcija vode pred postopkom shranjevanja in distribucijo končnemu uporabniku. Kadar bodo v vodi preseženi dovoljeni parametri, bo v sistemu takšna voda zavrnjena in ne bo prišla do končnega uporabnika. Za nadzor in spremljanje delovanja čistilne naprave se bo uporabljal nadzorni sistem SCADA. V okviru projekta bosta izvedena usposabljanje zaposlenih in trimesečno poskusno delovanje. Za gradnjo čistilne naprave je že zagotovljeno zemljišče v državni lasti, ki omogoča kasnejšo nadgradnjo.

Namen projekta:

Namen projekta je z izgradnjo sodobne čistilne naprave za pitno vodo zagotoviti zadostne količine pitne vode ustrezne kakovosti za prebivalce občin Kavadarci, Negotino in Rosoman. Z uresničitvijo tega projekta se bo normaliziral proces čiščenja in priprave pitne vode skozi vse leto, kar bo pozitivno vplivalo na zdravje prebivalcev in povečalo možnosti razvoja občin.

Rezultati projekta:

- zgrajena delujoča čistilna naprava za pitno vodo
- izvedeno poskusno obratovanje
- izvedena usposabljanja zaposlenih

Cilji projekta:

- izboljšanje kakovosti pitne vode
- zagotovitev zadostne količine pitne vode
- varovanje zdravja

Indikatorji uspešnosti projekta:

- količina prečiščene pitne vode
- voda ustreza testom kakovosti pitne vode
- opravljeno poskusno delovanje

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	49 %	3.622.418 EUR
Donacija RS	51 %	3.770.272 EUR
SKUPAJ		7.392.690 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 43 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Pravilnikom o varnosti vode, Okoljskim zakonom, Zakonom o vodah, Zakonom o oskrbi s pitno vodo in komunalnih odtokih odpadnih voda, Zakonom o upravljanju z vodami, Nacionalno strategijo na področju voda in Nacionalno razvojno strategijo Ministrstva za okolje in prostor.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.1 Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do čiste in poceni pitne vode, Podcilj 6.3 Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaževanja, preprečevanjem odmetavanja odpadkov ter omejitvijo izpustov nevarnih kemikalij in drugih snovi, prepolovitvijo deleža neprečiščenih odpadnih voda ter precejšnjim povečanjem recikliranja in varne ponovne uporabe v svetu in Podcilj 6.a Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje in podporo krepitvi zmogljivosti v državah v razvoju pri dejavnostih in programih v zvezi z vodo in sanitarno ureditvijo, vključno z zbiranjem padavinske vode, razsoljevanjem, gospodarno rabo, čiščenjem odpadne vode, recikliranjem in tehnologijami za ponovno uporabo).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozijo morebitne pritožbe ponudnikov na razpisu; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca, in povišanje cen opreme. Predvideno je, da bo večji del sredstev na makedonski strani zagotovila Vlada RSM, ki pa tega še ni potrdila s pisno izjavo. CMSR ocenjuje, da je tveganje realizacije projekta visoko.

Naslov projekta:

Postavitev solarnih panelov v Krivi Palanki

Prejemnik donacije:

Občina Kriva Palanka

Povzetek projekta:

Na območju občine Kriva Palanka imajo letno več kot 250 sončnih dni, kar predstavlja pomemben vir energije, ki bi ga lokalna skupnost lahko uporabljala za lastno proizvodnjo. V ta namen želi občina izgraditi sončne elektrarne za proizvodnjo zelene energije in je že pridobila potrebno dokumentacijo in gradbeno dovoljenje, vendar nima zadosti lastnih sredstev za izvedbo projekta.

V sklopu projekta je predviden nakup in montaža solarnih panelov na petih občinskih stavbah (vrtec, internat, lokalni muzej, osnovna šola in stavba občinske uprave). Omenjene institucije imajo zaradi energetske krize visoke stroške za električno energijo. Zaradi visokih stroškov so bile prisiljene zmanjšati obseg storitev, kar predstavlja slabe pogoje za delo in za lokalno prebivalstvo, predvsem zaposlene in otroke v vzgojnih in izobraževalnih ustanovah.

Nameščene sončne elektrarne bodo zagotavljale 8-9 kW na vsako ustanovo oz. skupno 42,77 kW električne energije. Proizvedena energija se bo uporabljala predvsem za lastno porabo, vendar bodo v poletnem obdobju, ko je proizvodnja najvišja, poraba pa minimalna, ustvarjeni pogoji za oddajo proizvedene energije v omrežje nacionalnega distributerja električne energije. V obdobju, ko je proizvodnja nižja od porabe, bodo lokalne ustanove prejemale elektriko iz distribucijskega omrežja. Po preizkusnem obratovanju in priključitvi na omrežje je predvideno tudi usposabljanje in zaposlitev vsaj ene osebe, ki bo odgovorna za upravljanje nameščenih solarnih panelov. V okviru projekta se bodo izvedle komunikacijske dejavnosti in tri tiskovne konference. Ustvarjeni prihranki se bodo uporabili za nadaljnje izboljšanje storitev omenjenih ustanov.

Namen projekta:

Namen projekta je petim lokalnim ustanovam v občini Kriva Palanka z montažo solarnih panelov na njihovih strehah omogočiti lastno proizvodnjo sončne energije in jim s tem zmanjšati stroške električne energije. Implementacija projekta bo institucijam pomagala ohraniti normalno delovanje, omogočila lažje spopadanje z energetske krizo in zagotovila finančne prihranke, ki se lahko uporabijo za nadaljnjo posodobitev in izboljšanje njihovih storitev. Projekt ima pomemben vpliv na okolje, saj prispeva k zmanjšanju porabe energije, proizvedene iz fosilnih goriv, učinkovitejše delovanje institucij pa bo pozitivno vplivalo na gospodarsko rast, kvaliteto življenja in izboljšanje delovnih pogojev za lokalno prebivalstvo.

Rezultati projekta:

- postavljeni solarni paneli

Cilji projekta:

- proizvodnja električne energije iz obnovljivega vira energije
- zmanjševanje ogljičnega odtisa
- zmanjšanje stroškov za električno energijo
- povečanje energetske učinkovitosti javne infrastrukture

Indikatorji uspešnosti projekta:

- proizvodnja 42,77 kW lastne električne energije

- količina proizvedene energije v enem letu
- količina prihranjene energija v enem letu
- količina prihranjenih finančnih sredstev v enem letu

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	51.491 EUR
Donacija RS	50 %	51.491 EUR
SKUPAJ		102.982 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 6 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Razvojni program severovzhodne regije 2021–2026, Lokalno razvojno strategijo za obdobje 2015–2020, osnutkom Lokalne strategije trajnostnega razvoja za obdobje 2021–2026 (osnutek različice) in z Nacionalnim programom za spodbujanje obnovljivih virov energije in spodbujanje energetske učinkovitosti v gospodinjstvih iz leta 2021.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (podcilj 7.1 Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do čiste in poceni pitne vode, podcilj 7.2 Do leta 2030 vsem zagotoviti dostop do zanesljive in sodobne oskrbe z energijo po sprejemljivih cenah, podcilj 7.a Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje ter tako olajšati dostopnost raziskav na področju čiste energije in čiste energetske tehnologije, vključno z obnovljivimi viri energije, energetske učinkovitostjo ter naprednimi in čistejšimi tehnologijami fosilnih goriv, ter spodbujati naložbe v energetske infrastrukturo in čiste energetske tehnologije) in s ciljem št. 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja (podcilj 11.6 Do leta 2030 zmanjšati škodljive okoljske vplive mest na osebo, s posebnim poudarkom na kakovosti zraka in ustreznem ravnanju s komunalnimi in drugimi odpadki).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje svetovnih cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta nizko.

Naslov projekta:

Rekonstrukcija vodovodnega in kanalizacijskega omrežja v občini Čair

Prejemnik donacije:

Občina Čair

Povzetek projekta:

Občina Čair ima zaradi dotrajane vodovodne in kanalizacijske infrastrukture težave pri zagotavljanju vode in odvajanju odpadne vode. Občina se je dejavno lotila reševanja teh težav in na več kot polovici svojega območja že obnovila vodovodno in kanalizacijsko omrežje. Problem ostaja naselje Dižonska, kjer je bila vodovodna in kanalizacijska infrastruktura zgrajena pred več kot 50 leti in je povsem dotrajana, zaradi česar pogosto prihaja do onesnaženj in izgub vode. Težave so z zagotavljanjem pitne in sanitarne vode prebivalstvu, kot tudi z odvodnjavanjem fekalnih voda in kanaliziranjem deževnice. Poleg tega zaradi neustreznih greznic, ki jih prebivalci naselja gradijo na dvoriščih individualnih hiš, obstaja tudi nevarnost onesnaženja podtalnice. Zaradi tega je v naselju Dižonska nujna izgradnja sodobne, urbane in trajnostne komunalne infrastrukture.

Z izvedbo projekta bo zgrajeno novo vodovodno omrežje v skupni dolžini 2380 metrov in kanalizacijsko omrežje v skupni dolžini 1454 metrov. Vse odpadne vode iz naselja Dižonska bodo preko skupne kanalizacije speljane do centralne čistilne naprave. Po končani rekonstrukciji se bodo vsi prebivalci naselja lahko priključili na vodovodno in kanalizacijsko omrežje, kar bo zagotovilo varne in zdrave bivalne pogoje v naselju in vodilo k boljšim življenjskim razmeram in izboljšanju ekonomskega in socialnega položaja prebivalcev ter k večji splošni blaginji skupnosti.

Namen projekta:

Namen projekta je rekonstrukcija vodovodnega omrežja ter atmosferske in fekalne kanalizacije, s čimer bo preprečeno nadaljnje onesnaževanje in izguba pitne in sanitarne vode. Fekalni odpadki bodo kanalizirani in prečiščeni, zaustavljeno bo onesnaževanje podtalnice, kar bo pomembno prispevalo k vzpostavitvi trajnostne oskrbe z vodo, zagotavljanju sanitarnih pogojev prebivalcem Občine Čair in trajnostnemu razvoju tega območja.

Rezultati projekta:

- zgrajeno vodovodno omrežje
- zgrajeno kanalizacijsko omrežje

Cilji projekta:

- vzpostavitev trajnostne oskrbe z vodo in sanitarnih pogojev za državljane
- zmanjšanje onesnaževanja okolja

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zgrajeno vodovodno omrežje v skupni dolžini 2380,00 m
- zgrajeno kanalizacijsko omrežje v skupni dolžini 1453,98 m
- priključitev 160 gospodinjstev na novo vodovodno omrežje
- priključitev 75 gospodinjstev na novo kanalizacijsko omrežje

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	55,1 %	313.482 EUR
Donacija RS	44,9 %	230.501 EUR
SKUPAJ		543.983 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 14 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Nacionalno strategijo za varstvo narave Republike Severne Makedonije (RSM) za obdobje 2021-2027, Nacionalno strategijo za trajnostni razvoj RSM (2009-2030), Strateškim načrtom 2020-2022 Ministrstva za okolje in prostor, Načrtom za ravnanje z odpadki RSM za obdobje 2021-2031, Zakonom o okolju, Nacionalno strategijo za okolje in podnebne spremembe RSM, Nacionalno strategijo za biotsko raznovrstnost z akcijskim načrtom za obdobje 2018-2023, Nacionalno strategijo za naložbe v varstvo okolja RSM in Načrtom za čist zrak RSM.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.1 Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do čiste in poceni pitne vode, podcilj 6.2 Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do ustrezne sanitarne ureditve in higiene ter odpraviti opravljanje potrebe na prostem, pri čemer je treba ustrezno pozornost nameniti ženskam in deklicam ter ljudem v težkih življenjskih okoliščinah in podcilj 6.b Podpirati in povečati sodelovanje lokalnih skupnosti pri boljšem gospodarjenju z vodo in sanitarni komunalni ureditvi).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozijo slabe vremenske razmere in nezadostna ozaveščenost občanov o možnostih priključitve na novo vodovodno omrežje in fekalno kanalizacijo. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi morebitnih morebitne pritožbe ponudnikov; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca in višje cene materialov in opreme. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Izdelava nacionalne strategije za geološke raziskave ter trajnostno rabo in izkoriščanje mineralnih virov

Prejemnik donacije:

Ministrstvo za gospodarstvo

Povzetek projekta:

Rudarstvo pomembno prispeva k makedonskemu gospodarstvu, saj predstavlja približno 11 % industrijske proizvodnje in 1,5% BDP države. Za trenutno pridobivanje in uporabo mineralov v Severni Makedoniji so značilni neučinkovito regulativno upravljanje, slabo usklajevanje med nacionalnimi in lokalnimi deležniki in okoljska škoda, kot je uničenje naravnih habitatov, onesnaževanje tal, neurejeno odvajanje odpadnih voda in degradacija tal. Vse to povzroča nezaupljivost javnosti ter posledično znatno krčenje industrije in preprečevanje razvoja le-te. Njeno nadaljnje krčenje bi lahko negativno vplivalo na regionalne razvojne cilje in nacionalno gospodarstvo, nereševanje te problematike pa bi lahko tudi onemogočilo prehod rudarskega sektorja v trajnostno in okoljsko sprejemljivega.

V sklopu projekta se bodo izdelale ocena trenutnega stanja na področju izkoriščanja mineralnih virov, analiza delujočih rudnikov in priprava usmeritev za njihovo delovanje v prihodnjih 20 letih, analiza ekonomskega pomena rudarstva za makedonsko gospodarstvo, smernice za zapiranje obstoječih in revitalizacijo starih rudnikov. Izvedla se bo komunikacijska kampanja za ozaveščanje javnosti, ki bo vključevala javne debate, v katere bodo vključene državne institucije, zainteresirana javnost in nevladne organizacije. Na podlagi pridobljenih informacij se bo izdelala nacionalna strategija za geološke raziskave ter trajnostno rabo in izkoriščanje mineralnih virov. Postavila bo jasne smernice za prihodnji razvoj rudarske industrije, preoblikovala ta sektor v trajnostni, zagotovila, da geološke raziskave, pridobivanje in predelava rudnin sledijo smernicam najboljše prakse, ter preprečila degradacijo okolja. Med glavnimi usmerjevalnimi mehanizmi sektorske transformacije bodo spodbude za uporabo okolju prijaznih surovin, certificiranje kakovosti izdelkov in procesov ter kaznovanje z okoljskimi davki.

Namen projekta:

Namen projekta je razvoj nacionalne strategije trajnostnega upravljanja z mineralnimi viri, ki bo postavila jasne smernice za prihodnji razvoj in preoblikovanje rudarskega sektorja v trajnostnega, preprečevanje degradacije okolja in tveganj za javno varnost. Priprava strategije bo spodbujala trajnostno uporabo virov in razvoj industrije mineralnih virov v korist celotne družbe ter spodbujala krožno, zeleno gospodarstvo in brezogljivično družbo.

Rezultati projekta:

- izdelana Nacionalna strategija za geološke raziskave ter trajnostno rabo in izkoriščanje mineralnih virov za 20-letno obdobje vključno z načrti za njeno izvajanje
- izvedene javne debate

Cilji projekta:

- postavitev smernic razvoja rudarskega sektorja
- varstvo okolja
- osveščanje javnosti

Indikatorji uspešnosti projekta:

- potrjena strategija na Vladi RSM

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	49,5 %	230.000 EUR
Donacija RS	50,5 %	235.000 EUR
SKUPAJ		465.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.3 Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaževanja, preprečevanjem odmetavanja odpadkov ter omejitvijo izpustov nevarnih kemikalij in drugih snovi, prepolovitev deleža neprečiščenih odpadnih voda ter precejšnjim povečanjem recikliranja in varne ponovne uporabe v svetu), s ciljem št. 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse (podcilj 8.2 Izboljšati produktivnost gospodarstva z diverzifikacijo, tehnološko prenovu in inovacijami ter s poudarkom na delovno intenzivnih panogah z visoko dodano vrednostjo).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe izvajalcev in pomanjkanje sodelovanja in komunikacije med zainteresiranimi stranmi, vključenimi v projekt. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Izgradnja kanalizacijskega omrežja v naselju Miletkovo

Prejemnik donacije:

Občina Gevgelija

Povzetek projekta:

V naselju Miletkovo v občini Gevgelija ni zgrajenega kanalizacijskega omrežja, ki bi zagotavljalo ustrezno odvajanje odpadnih voda. Gospodinjstva uporabljajo greznice, ki niso postavljene po predpisih in onesnažujejo podtalnico in tla, pogosto pa na določenih mestih prihaja do razlitja odpadnih voda, kar neposredno onesnažuje okolje in ogroža zdravje prebivalcev.

V sklopu projekta se bo zgradilo novo fekalno kanalizacijsko omrežje za naselje Miletkovo v dolžini 1.652 m. Občina je že pridobila glavni projekt, ki predvideva navezavo kanalizacijskega omrežja na čistilno napravo, ki se bo zgradila naknadno. Vzporedno z gradnjo kanalizacijskega omrežja se bo izvajala tudi multimedijaska kampanja za ozaveščanje, ki bo vključevala izobraževalne delavnice, skupne javne akcije različnih deležnikov, avdiovizualno gradivo in bo namenjena različnim ciljnim skupinam.

Namen projekta:

Namen projekta je z izgradnjo fekalne kanalizacije pozitivno vplivati na varovanje okolja in izboljšati kakovost življenja lokalnega prebivalstva v vasi Miletkovo. Nova kanalizacija bo zagotovila sanitarne pogoje za varnejše in bolj zdravo življenje. Obstoječe greznice se bodo zaprle, odpadne vode ne bodo onesnaževale tal, podtalnice in posledično pridelkov, ki jih kmetje pridelujejo na bližnjih kmetijskih zemljiščih. Izboljšanje infrastrukture bo prispevalo k družbenim in okoljskim koristim za lokalno prebivalstvo, ozaveščanje o trajnostnem upravljanju naravnih virov v Občini Gevgelija in projektne dejavnosti pa bodo prispevale k izboljšanju lokalnih politik za upravljanje okolja in varstvo voda ter povečale zmogljivosti lokalnih deležnikov za ohranjanje in izboljšanje ekološkega sistema.

Rezultati projekta:

- zgrajen sistem fekalne kanalizacije
- izvedeno poskusno obratovanje
- izvedene delavnice

Cilji projekta:

- zmanjšanje onesnaževanja okolja
- izboljšanje zdravstvene varnosti prebivalcev
- povečana ozaveščenost o trajnostnem upravljanju naravnih virov

Indikatorji uspešnosti projekta:

- opravljeno poskusno obratovanje
- število gospodinjstev, priključenih na kanalizacijsko mrežo
- število opravljenih delavnic

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	129.849 EUR
Donacija RS	50 %	129.850 EUR
SKUPAJ		259.699 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 18 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Nacionalno strategijo varstva narave za obdobje 2017-2027, Programom za izvajanje strategije regionalnega razvoja Republike Severne Makedonije za obdobje 2021-2024, Razvojnem programu jugovzhodne planske regije (2021-2026), s Strategijo lokalnega trajnostnega razvoja Občine Gevgelija in s Programom za razvoj gradbenih zemljišč Občine Gevgelija.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6 Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri in ciljem 12 Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe (Podcilj 6.2 Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do ustrezne sanitarne ureditve in higiene ter odpraviti opravljanje potrebe na prostem, pri čemer je treba ustrezno pozornost nameniti ženskam in deklicam ter ljudem v težkih življenjskih okoliščinah, in podcilj 12.4 Do leta 2020 zagotoviti ustrezno ravnanje s kemikalijami in vsemi odpadnimi snovmi v celotnem življenjskem ciklu skladno z dogovorjenimi mednarodnimi okviri ter občutno zmanjšati njihovo sproščanje v zrak, vodo in tla, da se čim bolj zmanjšajo njihovi škodljivi vplivi na zdravje ljudi in okolje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca in višje cene materialov in opreme. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

ČRNA GORA

Naslov projekta:

Izgradnja deponije gradbenih odpadkov v občini Žabljak

Prejemnik donacije:

Občina Žabljak

Povzetek projekta:

V letih 2016 in 2017 je bila v občini Žabljak postavljena sortirnica odpadkov in sanirano odlagališče komunalnih odpadkov. Oba projekta, ki sta ju sofinancirali Vladi Črne gore in Republike Slovenije, sta bila uspešno izvedena, vendar so postale obstoječe kapacitete premajhne, saj se je količina odpadkov z rastjo mesta in razvojem turizma v zadnjih letih močno povečala, hkrati pa ni bila zgrajena načrtovana regionalna deponija. Zaradi povečanih investicijskih in gradbenih aktivnosti v občini Žabljak pa predstavljajo veliko težavo zlasti gradbeni odpadki, ki se v velikih količinah odlagajo na komunalnem odlagališču in na divjih odlagališčih v naravi. Za rešitev vse večjega problema bi bila nujna izgradnja nove deponije gradbenih odpadkov. To bi v veliki meri razbremenilo kapacitete obstoječe komunalne deponije in omililo problem divjih odlagališč, predvsem pa se bi gradbeni odpadki, ki so vir koristnih surovin, zbrali ločeno od komunalnih odpadkov in se lahko predelali oziroma reciklirali.

Projekt »Deponija odpadkov Žabljak« predvideva izgradnjo deponije za sprejem, predelavo in odlaganje gradbenih odpadkov in gradnjo dodatnega odlagalnega polja za odlaganje komunalnih odpadkov. Nova deponija gradbenih odpadkov bo omogočala prevzem gradbenih odpadkov (5 sprejemnih boksov, v katerih se sortirajo istovrstni surovi gradbeni odpadki), predelavo gradbenih odpadkov, začasno skladiščenje recikliranih odpadkov (objekt za drobljenje in sondažo gradbenih odpadkov, razvrstitev reciklaže in začasno odlaganje v reciklažne jame, od koder se reciklirane odpadke odpremi do uporabnikov), čiščenje voda in odlaganje ostankov gradbenih odpadkov po recikliranju (bazen s predpisano konstrukcijo dna in s sistemom za zajemanje in odvodnjavanje drenažnih vodov; prodni plato za čiščenje vode). Občina je že dejavno pristopila k reševanju problematike: določena je lokacija za dodatno odlagalno polje za komunalne odpadke in za deponijo gradbenih odpadkov, izdani so urbanistično tehnični pogoji in izdelana vsa potrebna projektna dokumentacija.

Namen projekta:

Namen projekta je izgradnja nove deponije gradbenih odpadkov in gradnja dodatnega odlagalnega polja na obstoječi deponiji za komunalne odpadke v občini Žabljak, kar bo rešilo problem sedanjih premajhnih kapacitet za ravnanje s trdimi odpadki ter omogočilo predelavo in ponovno uporabo gradbenih odpadkov. Projekt bo pozitivno vplival na kakovost življenja občanov in vzpostavil pogoje za bolj učinkovito ravnanje z trdimi odpadki in boljše varstvo okolja na trajnostni osnovi, kar bo pozitivno vplivalo na turizem in posledično na gospodarsko rast in pripomoglo k večji konkurenčnosti gospodarstva v občini.

Rezultati projekta:

- zgrajena nova deponija za gradbene odpadke
- zgrajeno dodatno odlagalno polje za komunalne odpadke
- reciklirani gradbeni odpadki

Cilji projekta:

- povečanje kapacitet deponije

- ločevanje gradbenih odpadkov od komunalnih
- izboljšanje javne infrastrukture
- izboljšanje režima ravnanja z odpadki in varovanje okolja

Indikatorji uspešnosti projekta:

- 300 ton ustrezno odloženih gradbenih odpadkov
- 600 ton odloženih komunalnih odpadkov na letni ravni

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	493.029 EUR
Donacija RS	50 %	493.029 EUR
SKUPAJ		986.058 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Črna Gora sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je v skladu s Strateškim načrtom za razvoj občine za obdobje 2022-2026

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.a Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje in podporo krepitvi zmogljivosti v državah v razvoju pri dejavnostih in programih v zvezi z vodo in sanitarno ureditvijo, vključno z zbiranjem padavinske vode, razsoljevanjem, gospodarno rabo, čiščenjem odpadne vode, recikliranjem in tehnologijami za ponovno uporabo), s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (Podcilj 9.1 Vzpostaviti kakovostno, zanesljivo, vzdržno in vzdržljivo infrastrukturo, tudi regionalno in čezmejno, ki bo prispevala h gospodarskemu razvoju in blaginji ter bo za vse cenovno sprejemljiva in enakopravno dostopna in Podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe v skladu s svojimi zmožnostmi) in s ciljem št. 15: Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti (Podcilj 15.4 Do leta 2030 poskrbeti za ohranitev gorskih ekosistemov in njihove biotske raznovrstnosti ter s tem povečati njihove koristi, ki so nujne za trajnostni razvoj. 15.5 Z nujnimi in odločnimi ukrepi zmanjšati degradacijo naravnih habitatov, preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti in do leta 2020 zavarovati ogrožene vrste ter preprečiti njihovo izumrtje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi zamuda pri pridobitvi zemljišča v državni lasti, neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca in nerazumevanje gospodinjstev in podjetnikov, nameščenih v bližini lokacije za gradnjo dodatnih komunalnih odlagališč gradbenih odpadkov. Realizacija se lahko zamakne zaradi slabih vremenskih razmer, ki bi podaljšale izvedbo gradbenih del. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Vzpostavitev sistema zmanjševanja vodnih izgub v Podgorici

Prejemnik donacije:

Javno podjetje Vodovod in kanalizacija Podgorica

Povzetek projekta:

Podjetje Vodovod i kanalizacija Podgorica vzdržuje vodovodni sistem in oskrbuje s pitno vodo Podgorico, Golubovce in Občino Tuzi. Trenutno podgoriški vodovod beleži najvišje količine vodnih izgub iz vodovoda v regiji. Omenjena regija že nekaj let beleži povečano rast prebivalstva, z rastjo prebivalstva pa se povečujejo tudi potrebe po vodnih virih. Poleg tega je v poletnem obdobju prisotna suša, vse naštete težave pa povzročajo težave pri oskrbi z vodo. Na vodovodnem sistemu je potrebno izvesti ukrepe za zagotovitev pravilnega delovanja sistema, zmanjšanje izgube vode in poraba električne energije, ki je zaradi neučinkovitega vodovodnega sistema zelo visoka.

V sklopu projekta bo vzpostavljen sistem napredne digitalne infrastrukture za upravljanje in učinkovito zmanjševanje vodnih izgub na vodovodnem sistemu. Najprej se bodo pripravili načrti in ukrepi za zmanjšanje izgube vode brez izgradnje novih virov. Temu bo sledila digitalizacija obstoječega vodovodnega sistema, vzpostavitev osnovnih izravnalnih območij (DMA) in sistema trajne regulacije tlaka (PMA) za obvladovanje izgub v vodovodnih sistemih ter vzdrževalna dela in sanacija hidrotehnične infrastrukture. V sklopu projekta je predvideno tudi izobraževanje in usposabljanje delavcev.

Namen projekta:

Namen projekta je z uveljavitvijo sodobnih pristopov upravljanja vodovodnega sistema zmanjšati izgube vode za 35%. Z digitalno transformacijo bi zagotovili učinkovit nadzor in delovanje javne infrastrukture, učinkovito rabo naravnih virov in energije, posledično manjšo porabo energije in zmanjšanje ogljičnega odtisa, predvsem pa zadostne količine kakovostne pitne vode za oskrbo prebivalstva občine Podgorice. Projekt bo prispeval k zmanjšanju obstoječih vodnih izgub brez izkoriščanja novih virov ali povečanja obstoječih proizvodnih zmogljivosti. Upravljanje izgube vode vodi do njenih prihrankov, kar ustvarja neto gospodarske koristi, vzpostavitev zadostnih lastnih kapacitet vodnih virov ter sistem upravljanja in nadzora javne infrastrukture, ki temelji na trajnostnih načelih krožnega gospodarstva pa privablja tudi nove priložnosti za poselitev in investicije.

Rezultati projekta:

- opravljena analiza vodovodnega sistema in idejna rešitev za zmanjšanje vodnih izgub
- digitalizirana vodovodna infrastruktura za nadzor in učinkovito zmanjševanje vodnih izgub
- vzpostavljena osnovna izravnalna območja (DMA) in sistem trajne regulacije tlaka (PMA) za obvladovanje izgub v vodovodnih sistemih
- opravljeno vzdrževanje in sanacija hidrotehnične infrastrukture
- opravljeno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih

Cilji projekta:

- zmanjšanje izgub vode
- zmanjšanje električne energije
- zagotovitev ustrezne kakovosti pitne vode
- zmanjšanje emisij CO₂
- izboljšanje učinkovitosti vodovodnega sistema v občini

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zmanjšanje izgub vode za 35%
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	33 %	1.322.000 EUR
Donacija RS	25 %	1.000.000 EUR
Kredit/posojilo	42 %	1.700.000 EUR
SKUPAJ		4.022.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 48 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Črna gora sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Lokalnim energetski načrt glavnega mesta Podgorica za obdobje 2015-2025, Strateškim načrtom razvoja mesta Podgorica 2019-2024 in 2020-2025, in s Projekcijo dolgoročne oskrbe z vodo v Črni gori.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.4 Do leta 2030 doseči precej bolj gospodarno rabo vode v vseh panogah in zagotoviti trajnostni odjem in oskrbo z vodo kot odgovor na pomanjkanje vode ter občutno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi tega), s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe skladno s svojimi zmožnostmi) in s ciljem št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (podcilj 13.1 V vseh državah krepiti pripravljenost na nevarnosti in naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb, ter sposobnost prilagajanja nanje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje cen proračunskih postavk zaradi svetovnih kriz ter nepredvidenih podražitev. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; zamude dobavnega roka; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta nizko.

Naslov projekta:

Vzpostavitev procesnega centra za obdelavo komunalnega blata v Beranah

Prejemnik donacije:

Občina Berane

Povzetek projekta:

V občini Berane se izvaja čiščenje odpadnih komunalnih voda s čistilno napravo s kapaciteto 20.000 PE. Pri procesu čiščenja odpadnih vod ostaja kot odpadek komunalno blato (več kot 1.500 m³ na leto). Sedanji sistem ravnanja s komunalnim blatom je neprimeren, saj je drag, neučinkovit in obremenjujoč za okolje. Komunalno blato iz čistilne naprave se izvažava v Albanijo, kar pomeni stroške in izpuste CO₂ ob transportu, na žalost pa prihaja tudi do odlaganja na divja odlagališča, kar ogroža podtalnico in zdravje ljudi ter še dodatno povečuje okoljsko problematiko v občini Berane. Komunalno blato, ki se zdaj obravnava kot odpadek, je mogoče obdelati z naravno in okolju prijazno tehnologijo in ga ponovno uporabiti, kar bi prispevalo k ohranjanju okolja, optimizaciji stroškov in izboljšanju življenjskih pogojev v občini Berane.

V sklopu projekta se bo najprej izvedlo potrebne analize komunalnega blata in študija izvedljivosti, nato pa se bo ob čistilni napravi Berane zgradil sodoben procesni center za obdelavo in ponovno uporabo komunalnega blata, ki nastaja v procesu čiščenja odpadnih komunalnih vod. Sistem za obdelavo in odlaganje blata z naravnimi tehnologijami oz. metodami (fitoremediacija, uporaba grajenih mokrišč za odpadno vodo in trstičja za sušenje blata) omogoča dehidracijo, mineralizacijo in stabilizacijo blata iz čistilne naprave in njegovo ponovno uporabo. Rezultat obdelave komunalnega blata je kompostu podobna zemlja, ki jo je mogoče uporabiti kot gnojilo v kmetijstvu, pokrivno plast za odlagališča ali gradbeni material. V sklopu projekta je po gradnji predvideno tudi usposabljanje operaterjev in enoletno vodeno preizkusno obratovanje ter analize za potrditev ustreznosti novega sistema.

Namen projekta:

Namen projekta je razviti sodobno rešitev za pretvorbo komunalnega blata na čistilni napravi Berane v uporaben material. Projekt ima pozitiven učinek na okolje in sledi ciljem trajnostnega razvoja, saj bi nov sistem obdelave blata omogočal trajnostno dolgoročno ravnanje s komunalnim blatom z nizkimi stroški obratovanja in vzdrževanja. Z izvedbo projekta se bi preprečil nastanek novih divjih odlagališč, izvoz blata v druge države ne bi bil več potreben, kar bi zmanjšalo emisije CO₂. Komunalno blato bi se lahko ponovno uporabilo v kmetijstvu ter urejanju zelenih površin in parkov.

Rezultati projekta:

- izdelana projektna dokumentacija
- zgrajen procesni center za obdelavo komunalnega blata
- zaključeno enoletno poskusno obratovanje

Cilji projekta:

- urejena obdelava komunalnega blata
- rešitev problema divjih odlagališč in transporta komunalnega blata
- zmanjšano onesnaževanje okolja

Indikatorji uspešnosti projekta:

- odstotek ponovno uporabljenega blata
- uspešno enoletno poskusno obratovanje

Finančna konstrukcija:

Državni proračun	49 %	854.560 EUR
Donacija RS	51 %	889.440 EUR
SKUPAJ		1.744.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 21 mesecev od podpisa pogodbe.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Črna gora sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Pravilnikom o prenosljivosti števil (Uradni list Črne gore, 89/09).

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.3 Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaževanja, preprečevanjem odmetavanja odpadkov ter omejitvijo izpustov nevarnih kemikalij in drugih snovi, prepolovitev deleža neprečiščenih odpadnih voda ter precejšnjim povečanjem recikliranja in varne ponovne uporabe v svetu, podcilj 6.6 Do leta 2020 zavarovati in obnoviti ekosisteme, povezane z vodo, tudi gorska območja, gozdove, mokrišča, reke, vodonosnike in jezera, podcilj 6.a Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje in podporo krepitvi zmogljivosti v državah v razvoju pri dejavnostih in programih v zvezi z vodo in sanitarno ureditvijo, vključno z zbiranjem padavinske vode, razsoljevanjem, gospodarno rabo, čiščenjem odpadne vode, recikliranjem in tehnologijami za ponovno uporabo in podcilj 6.b Podpirati in povečati sodelovanje lokalnih skupnosti pri boljšem gospodarjenju z vodo in sanitarni komunalni ureditvi), s ciljem št. 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja (podcilj 11.6 Do leta 2030 zmanjšati škodljive okoljske vplive mest na osebo, s posebnim poudarkom na kakovosti zraka in ustreznem ravnanju s komunalnimi in drugimi odpadki) in s ciljem št. 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe (podcilj 12.4 Do leta 2020 zagotoviti ustrezno ravnanje s kemikalijami in vsemi odpadnimi snovmi v celotnem življenjskem ciklu v skladu z dogovorjenimi mednarodnimi okviri ter občutno zmanjšati njihovo sproščanje v zrak, vodo in tla, da se čim bolj zmanjšajo njihovi škodljivi vplivi na zdravje ljudi in okolje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov na javnem razpisu; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Revizija strategije ekoremediacij v Črni gori

Prejemnik donacije:

Ministrstvo za ekologijo, prostorsko načrtovanje in urbanizem

Povzetek projekta:

Vlada Črne gore je septembra 2014 sprejela Strategijo ekoremediacij za Črno goro, ki je del Akcijskega načrta za obdobje 2014–2020. Pripravo strategije je z donacijo podprla Republika Slovenija. Ministrstvo za trajnostni razvoj in turizem spremlja izvajanje ukrepov, določenih v Strategiji ekoremediacij za Črno goro, in o tem poroča vladi vsako leto. Ukrepi iz Strategije ekoremediacij za Črno goro se izvajajo po načrtih. Glede na to, da je Strategija ekoremediacij za Črno goro vključena v Akcijski načrt za obdobje 2014–2020, bo treba revidirati obstoječi dokument in pripraviti nov Akcijski načrt za obdobje do leta 2035.

V sklopu projekta se bo obstoječi dokument revidiral in pripravil nov Akcijski načrt za obdobje do leta 2035, tako da bodo ekoremediacijski ukrepi podpirali doseganje ciljev, opredeljenih v temeljnih strategijah na področju voda, odpadnih voda, odpadkov in drugih okoljskih vprašanj, ter omogočali zmanjšanje stroškov v primerjavi s klasičnimi metodami. Najprej se bo na podlagi pregleda dokumentov strateškega načrtovanja, terenskega pregleda problematičnih lokacij, sestankov na občinah, podjetjih in institucijah ter izvedenih anket opravila analiza obstoječih okoljskih problemov. Analizi bo sledila ocena možnosti uporabe ekoremediacij za le-te probleme in priprava Akcijskega načrta za obdobje 2023–2035. Razvoj akcijskega načrta vključuje predlog projekta, stroške razgrnitve in izgradnje, časovni razpored izvajanja in prednostne naloge. V okviru projekta se bo pripravilo tudi 12 idejnih rešitev za prioritete projekte in zgradil pilotni projekt čistilne naprave za čiščenje komunalnega blata v Savniku. Ekoremediacije predstavljajo dolgoročno rešitev za obstoječe okoljske probleme in zagotavljajo ohranjanje narave, poleg tega spodbujajo trajnostni razvoj, saj vključujejo okoljske, gospodarske in socialne vidike.

Namen projekta:

Namen projekta je pregledati obstoječo strategijo ekoremediacij za Črno goro in pripraviti nov akcijski načrt za obdobje do leta 2035, vključno s pilotnim projektom izgradnje čistilne naprave za čiščenje blata na čistilni napravi v Savniku ali drugi občini. Ukrepi ekoremediacij bodo podpirali doseganje ciljev na področju voda, odpadnih voda, odpadkov in drugih okoljskih vprašanj. Projekt neposredno vpliva na izboljšanje okolja, saj bo analiza okoljske problematike v akcijskem načrtu vključevala predloge rešitev v velikem številu občin v Črni gori, izvedba pilotnega projekta v Savniku pa bo omogočila projektiranje in izgradnjo male čistilne naprave za čiščenje blata, kjer problematika blata trenutno ni urejena. Projekt bo omogočil trajnostno rabo okoljskih virov v skladu z načeli trajnostnega razvoja in ima ne le pozitiven vpliv za okolje, temveč tudi na prebivalstvo in razvoj.

Rezultati projekta:

- revidirana strategija ekoremediacij
- izdelan Akcijski načrt za obdobje 2023–2035
- zgrajena čistilna naprava za obdelavo blata

Cilji projekta:

- reševanje okoljskih problemov s pomočjo zelenih tehnologij
- ohranjanje okolja

Indikatorji uspešnosti projekta:

- število projektov, izvedenih na podlagi Akcijskega načrta za obdobje 2023–2035
- opravljeno poskusno obratovanje čistilne naprave za obdelavo blata

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	195.000 EUR
Donacija RS	50 %	195.000 EUR
SKUPAJ		390.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 20 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Črna Gora sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve (podcilj 6.4 Do leta 2030 doseči precej bolj gospodarno rabo vode v vseh panogah in zagotoviti trajnostni odjem in oskrbo z vodo kot odgovor na pomanjkanje vode ter občutno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi tega), s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe skladno s svojimi zmožnostmi).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe izvajalcev in pomanjkanje sodelovanja in komunikacije med zainteresiranimi stranmi, vključenimi v projekt. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Naslov projekta:

Optimizacija vodovodnega sistema in izgradnja cevovoda v občini Laktaši

Prejemnik donacije:

Občina Laktaši

Povzetek projekta:

Prebivalci občine Laktaši se v poletnih in sušnih obdobjih zaradi podnebnih sprememb, rasti prebivalstva in spremembe rabe zemljišč soočajo s pomanjkanjem pitne vode. V obstoječem vodovodnem sistemu se zaradi dotrajanosti in neustreznega vzdrževanja izgubijo velike količine vode, neustrezna oprema pa ne omogoča optimalnega črpanja vode iz izvirov. Nerazpoložljivost pitne vode v ustrezni kakovosti in zadostni količini zmanjšuje kakovost življenja lokalnega prebivalstva in negativno vpliva na ekonomski razvoj občine.

V sklopu projekta v Laktaših je predvidena izgradnja transportnih in distribucijskih cevovodov ter posodobitev in sanacija obstoječega vodovodnega sistema. Z izgradnjo vodovoda bodo odpravljena ozka grla v javnem vodovodnem sistemu in zajeta tista naselja, ki doslej niso bila pokrita z javnim vodovodnim omrežjem, z vezavo cevovodov v en sam obroč pa bo omogočen transport pitne vode z območij, ki imajo presežek vode, na območja, kjer vode primanjkuje. Previdena je tudi digitalizacija vodovodne infrastrukture in vzpostavitev sistema za nadzor in spremljanje pretokov in tlakov v omrežju ter usposabljanja zaposlenih.

Namen projekta:

Namen projekta je z odpravo ozkih grl v vodovodnem sistemu ter uvedbo sodobne opreme in novih tehnologij upravljanja vodovodnega sistema zagotoviti stabilno in neprekinjeno oskrbo z vodo v občini Laktaši. Sodobna tehnologija upravljanja vodovodnega sistema bo zmanjšala vodne izgube in zmanjšala porabo fosilnih virov energije, prav tako pa se bodo zmanjšali tudi stroški električne energije. Z izvedbo projekta in prihranki na ravni vodnih izgub bo vse več prebivalcev dobilo dostop do oskrbe s pitno vodo brez povečevanja zmogljivosti vodnih virov. Projekt ima tako pomemben vpliv na trajnost okolja in prispeva k izboljšanju standarda lokalnega prebivalstva in gospodarstva občine.

Rezultati projekta:

- zgrajeni novi transportni in distribucijski cevovodi
- digitalizirana vodovodna infrastruktura za nadzor vodnih izgub
- posodobljena in sanirana hidrotehnična infrastruktura
- izvedeno usposabljanje zaposlenih

Cilji projekta:

- zagotovitev oskrbe s pitno vodo
- zmanjšanje vodnih izgub
- zmanjševanje ogljičnega odtisa
- zmanjšanje stroškov za električno energijo

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zmanjšanje vodnih izgub za 25%
- zmanjšanje porabe električne energije
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Donacija RS	50 %	1.000.000,00 EUR
Kredit	50 %	1.000.000,00 EUR
SKUPAJ		2.000.000,00 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Bosna in Hercegovina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Strategijo razvoja občine Laktaši za obdobje 2019-2024, dokumentacijo Trajnostno upravljanje z energijo in akcijski načrt prilagajanja podnebnim spremembam Občine Laktaši za obdobje do leta 2030, Prostorskim načrtom občine Laktaši za obdobje 2014-2034, Sklepom o javnem vodovodu in javni kanalizaciji mesta Laktaši, Strategijo integriranega upravljanja voda Republike Srbske do leta 2024, Strategijo usklajevanja predpisov s pravnim redom EU na področju varstva okolja/okolja Bosne in Hercegovine-EAS-BiH.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.4 Do leta 2030 doseči precej bolj gospodarno rabo vode v vseh panogah in zagotoviti trajnostni odjem in oskrbo z vodo kot odgovor na pomanjkanje vode ter občutno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi tega), ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe v skladu s svojimi zmožnostmi) in ciljem št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (podcilj 13.1 V vseh državah krepiti pripravljenost na nevarnosti in naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb, ter sposobnost prilagajanja nanje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje svetovnih cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta nizko.

Naslov projekta:

Vzpostavitev trajnostne oskrbe z vodo v Gradiški

Prejemnik donacije:

Občina Gradiška

Povzetek projekta:

V Občini Gradiška se s pitno vodo oskrbujejo iz petih vrtin na izviru Žeravica. V poletnem obdobju zaradi povečane porabe prihaja do pomanjkanja pitne vode, težave na vodnem viru pa povzročata tudi povečevanje števila gospodinjestev, priklapljenih na vodovodno omrežje. S povečevanjem zmogljivosti distribucijskega omrežja se povečuje tveganje za izsušitev nekaterih vodnjakov in za onesnaženje podzemne pitne vode. Vodovodni sistem je tudi velik porabnik električne energije, zato se občina sooča s hitro rastočimi stroški energije.

V sklopu projekta se bo naredila dodatna izkoriščevalna vrtina, ki bo razbremenila črpanje vode na preostalih petih vrtinah. Na ta način se bo preprečilo izsuševanje naravnih zalog pitne vode in ohranjanje njene kakovosti. Na lokaciji vodnega vira v Žeravici se bosta postavili fotovoltaična elektrarna in transformatorska postaja. Z izrabo sončne energije se bo v celoti pokrila poraba energije na vodnem viru, kar bi v praksi predstavljalo zmanjšanje emisij CO₂ na letni ravni za 912 tCO₂. Projekt ima velik poudarek tudi na prenosu znanja in osveščanju lokalnih prebivalcev o trajnostnem razvoju, za kar bodo v sklopu projekta poskrbele razne aktivnosti, kot so delavnice, medijske kampanje itd.

Namen projekta:

Namen projekta je preprečiti zmanjševanje naravnih vodnih zalog, preprečiti izsuševanje trenutno izkoriščanih vrtin in s postavitvijo sončne elektrarne zmanjšati emisije CO₂. Z izvedbo projekta oz. s povečanjem števila vrtin bi se stopnja črpanja pitne vode bistveno uravnotežila. Vsa presežna proizvedena sončna energija se bo vračala v elektrodistribucijsko omrežje, vsem občanom pa bo dolgoročno zagotovljena kakovostna in neprekinjena oskrba s pitno vodo.

Rezultati projekta:

- zgrajena dodatna vrtina
- postavljena fotovoltaična elektrarna in transformatorska postaja
- izvedene medijske aktivnosti

Cilji projekta:

- izboljšana oskrba z vodo v Občini Gradiška
- ohranjanje kakovosti vode
- proizvodnja električne energije iz obnovljivega vira energije
- zmanjševanje ogljičnega odtisa

Indikatorji uspešnosti projekta:

- število prebivalcev, priključenih na vodovodno omrežje
- količina zmanjšanega CO₂
- zmanjšanje porabe energije na vodnem viru

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	60 %	938.908 EUR
Donacija RS	40 %	625.939 EUR
SKUPAJ		1.564.847 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 18 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Bosna in Hercegovina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Energetsko razvojno strategijo Republike Srbske do leta 2030, tj. s strateškim ciljem "Vzpostaviti učinkovit sistem spodbujanja energetske učinkovitosti in uporabe obnovljivih virov energije v skladu z zastavljenimi cilji in obveznostmi, ki bodo posledica članstva Bosne in Hercegovine v EU".

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.1: Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do čiste in poceni pitne vode in podciljem 6.4: Do leta 2030 doseči precej bolj gospodarno rabo vode v vseh panogah in zagotoviti trajnostni odjem in oskrbo z vodo kot odgovor na pomanjkanje vode ter občutno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi tega) in ciljem št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (Podcilj 7.2 Do leta 2030 občutno povečati delež obnovljivih virov energije med energetskimi viri).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje svetovnih cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta nizko.

Naslov projekta:

Postavitev sončnih elektrarn v Banja Luka

Prejemnik donacije:

Vodovod a. d. Banja Luka

Povzetek projekta:

Poslanstvo družbe Vodovod Banja Luka je zagotavljati kvaliteto življenja uporabnikov z zagotavljanjem oskrbe z zdravo in čisto pitno vodo ter odvodnjavanjem odpadnih voda. Za oskrbo z vodo se porabi velika količina električne energije, ki je proizvedena iz neobnovljivih virov. Mesta v BiH so tako v zimskem času ena najbolj onesnaženih mest v Evropi in tudi na svetu. Poleg tega so se stroški za samo delovanje oz. zagotavljanje storitev javne službe v zadnjih letih povišali za več kot 100%. Velik del povišanja stroškov je vezanih na povečanje števila uporabnikov in posledično večjih potreb po načrpani in ustrezno pripravljani pitni vodi, drugi vzrok pa je energetska kriza oz. nenehno višanje cen električne energije. Zaradi vsega naštetega se je Vodovod a.d. Banja Luka odločil za postavitev sončnih elektrarn.

V sklopu projekta se bodo postavile tri sončne elektrarne moči 3 x 250 kW. Postavitev sončnih elektrarn zajema dobavo in montažo kovinske podkonstrukcije, 1.647 sončnih panelov, 9 inverterjev in 831 optimizerjev. Skupna predvidena proizvodnja električne energije iz lastne proizvodnje znaša cca 890 MWh letno. S postavitvijo sončnih elektrarn se predvideva odprtje 5 novih delovnih mest za vzdrževanje in obratovanje sončnih elektrarn.

Namen projekta:

Namen projekta je s postavitvijo treh sončnih elektrarn zmanjšati energetska odvisnost od javnega energetskega sistema, ki trenutno temelji na klasičnih fosilnih gorivih. Načrtovani projekt ima pozitiven vpliv na okolje, saj v prvi meri nadomešča proizvodnjo električne energije iz neobnovljivih virov s proizvodnjo iz obnovljivega vira energije, zmanjšuje emisije CO₂, spodbuja zelena delovna mesta ter krožno gospodarstvo, nudi večnamensko rabo prostora ter zagotavlja promocijo obnovljivih virov energije v mestu Banja Luka in v BiH. Projekt ima neposreden vpliv tudi na uporabnike javnega vodovoda, ki se soočajo z podražitvami električne energije, s tem pa tudi drugih javnih storitev, kot je dostop do zdrave in čiste pitne vode.

Rezultati projekta:

- postavitev treh sončnih elektrarn
- ustvarjenih 5 novih delovnih mest

Cilji projekta:

- povečanje proizvodnje električne energije iz obnovljivega vira energije
- zmanjševanje ogljičnega odtisa

Indikatorji uspešnosti projekta:

- količina proizvedene električne energije
- količina zmanjšanega ogljičnega odtisa
- manjši stroški električne energije
- število novih delovnih mest

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	51,8 %	427.500 EUR
Donacija RS	30 %	247.500 EUR
Kredit	18,2 %	150.000 EUR
SKUPAJ		825.000 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 8 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Bosna in Hercegovina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Zakonom o obnovljivih virih energije Republike Srbske, št. 16. leto XXXI, objavljenim 25. februarja 2022.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (podcilja 7.2 Do leta 2030 občutno povečati delež obnovljivih virov energije med energetskimi viri in 7. A Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje ter tako olajšati dostopnost raziskav na področju čiste energije in čiste energetske tehnologije, vključno z obnovljivimi viri energije, energetske učinkovitostjo ter naprednimi in čistejšimi tehnologijami fosilnih goriv, ter spodbujati naložbe v energetske infrastrukturo in čiste energetske tehnologije) in ciljem št. 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe (podcilj 12.2 Do leta 2030 doseči trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in njihovo učinkovito rabo).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje svetovnih cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta nizko.

Naslov projekta:

Sanacija kontaminiranih lokacij v Poslovni coni Banja Luka

Prejemnik donacije:

Poslovna zona a. d. Banja Luka

Povzetek projekta:

Na območju poslovne cone Banja Luka se soočajo z močno prisotnostjo polikloriranih bifenilov (PCB), nevarnih, toksičnih, rakotvornih in trajnih onesnaževalcev okolja. PCB lahko zaidejo v zrak, vodo in tla med njihovo izdelavo, uporabo ali preko različnih nesreč, najpogosteje pa pridejo v vodo z industrijskimi odplakami ter odpadnimi napravami, ki vsebujejo te nevarne spojine. Tako se kopičijo v mulju, sedimentih rek in morjih, od tu pa pridejo v vodne organizme in preko prehrabnih verig še v ostale organizme. Po absorpciji z organskim ogljikom v tleh so relativno obstojni in negativno vplivajo na okolje in zdravje ljudi. V poslovni coni je približno 1500 zaposlenih in veliko obiskovalcev, ki so dnevno izpostavljeni vdihavanju nevarnih delcev, ogroženi pa so tudi prebivalci mesta Banja Luka, ki jih lahko prizadene dolgotrajna kontaminacija podzemne vode, če se onesnažena prst ne odstrani.

V sklopu projekta se bo naredil izkop in odstranjevanje zemlje in gradbenih odpadkov, ki presegajo dovoljeno mejo onesnaženosti in so kategorizirani kot nevarni odpadki, in odvoz letih v kvalificirane in licencirane objekte za obdelavo nevarnih odpadkov v tujini. Na koncu se bo naredil še končni monitoring tal in zasipavanje izkopanih območij s čisto zemljo. V sklopu projekta je predvideno ozaveščanje javnosti o problematiki onesnaževanja okolja in o samem projektu, v ta namen pa bodo organizirani številni sestanki, javne objave in dve novinarski konferenci.

Namen projekta:

Namen projekta je z izkopom in uničenjem onesnažene zemlje in gradbenega materiala na onesnaženih območjih poslovne cone zaščititi občane in zaposlene pri delu. Projekt ima neposredne pozitivne vplive na okolje, prispeva k trajnosti okolja in izboljšanju bivanjskih razmer za ljudi in živali. S sanacijo zemljišča bo pridobljeno tudi čisto območje, ki se lahko uporabi za novo/razširjeno industrijsko cono, kar bo ustvarilo nova delovna mesta za prebivalce Banja Luke.

Rezultati projekta:

- odstranitev onesnaženega materiala iz zemlje
- opravljen končni monitoring tal in zasipavanje

Cilji projekta:

- zmanjšanje onesnaževanja in ogroženosti zdravja delavcev in prebivalcev
- ozaveščanje javnosti o problematiki onesnaževanja okolja

Indikatorji uspešnosti projekta:

- količina zemlje in gradbenih odpadkov izkopa, transporta in končnega odlaganja (184 ton)

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	51 %	105.555 EUR
Donacija RS	49 %	101.416 EUR
SKUPAJ		206.971 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 14 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Bosna in Hercegovina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Zakonom o varstvu okolja, Strategijo ravnanja z odpadki Republike Srbske in Načrtom o ravnanju z odpadki Republike Srbske za obdobje 2019-2029.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 3: Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih (Podcilj 3.9 Do leta 2030 občutno zmanjšati število primerov smrti in bolezni zaradi izpostavljenosti nevarnim kemikalijam ter onesnaženosti zraka, vode in tal in 3.d Okrepiti usposobljenost vseh držav, zlasti držav v razvoju, za zgodnje opozarjanje, zmanjševanje tveganja in obvladovanje tveganj za zdravje na državni in svetovni ravni), s ciljem št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.3 Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaževanja, preprečevanjem odmetavanja odpadkov ter omejitvijo izpustov nevarnih kemikalij in drugih snovi, prepolovitvijo deleža neprečiščenih odpadnih voda ter precejšnjim povečanjem recikliranja in varne ponovne uporabe v svetu) in s ciljem št. 15: Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti (Podcilj 15.3 Do leta 2030 boriti se proti širjenju puščav, obnoviti degradirana zemljišča in tla, tudi zemljišča, prizadeta zaradi širjenja puščav, suše in poplav, ter si prizadevati za svet brez degradacije tal).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje svetovnih cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta srednje.

Naslov projekta:

Izgradnja vodovodnega omrežja v naselju Žitomislići

Prejemnik donacije:

Občina Mostar

Povzetek projekta:

Mostar je z okoli 106.000 prebivalcev peto največje mesto v Bosni in Hercegovini in predstavlja gospodarsko, kulturno, univerzitetno, prometno in turistično središče Hercegovine. Večini prebivalstva občine Mostar je oskrba z vodo zagotovljena s centralnim mestnim vodovodom, nekatera primestna naselja, med katerimi je tudi naselje Žitomislići, pa se še vedno oskrbujejo z vodo iz vodnjakov oz. cistern. Občina aktivno pristopa k širitvam in nadgradnji vodovodnega sistema, ki bi vključilo v sistem oskrbe z vodo tudi ta naselja. Območje je večkulturno, tu sobivajo različne narodnosti in religije, zato je za mesto izjemnega pomena, da prebivalcem zagotovi ustrezne življenjske razmere in s tem ohrani večnacionalno okolje, ki je za Mostar značilno že stoletja.

Leta 2022 je mestna uprava skupaj z javnim komunalnim podjetjem Vodovod, ki je v mestni lasti, začela z izdelavo projektne dokumentacije za vodovodno omrežje v naselju Žitomislići. Glavni projekt je izdelan, potrebna dovoljenja so v postopku pridobivanja, za gradnjo predvideno zemljišče pa je v državni lasti. Projekt predvideva izgradnjo vodovoda, ki bo potekal od vodnjakov na Biletić polju do mosta na Neretvi in nato čez most do naselja Žitomislići. V tem okviru je načrtovana izgradnja cevovoda iz PEHD cevi nazivnega tlaka PN 10 barov v dolžini 8.615,00 m. Naselje se bo oskrbovalo z vodo iz bližnjih vodnjakov na Biletić polju. Projekt ima v celoti podporo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in vodno gospodarstvo Hercegovsko-neretvanskega kantona, ki je pristojno za vodni sektor v mestu Mostar na regionalni/kantonalni ravni. Ministrstvo bo poleg 100.000 EUR, ki jih bo zagotovila občina Mostar, iz proračuna 2023 prispevalo sredstva za izvedbo tega projekta v višini 200.000 EUR.

Namen projekta:

Namen projekta je izboljšati sistem oskrbe z vodo v primestnem naselju Žitomislići ter tako zagotoviti zadostne količine pitne vode za potrebe vseh prebivalcev ne tako v urbanih kot tudi ruralnih območjih občine. Z izvedbo tega projekta želi občina realizirati cilje, zastavljene v razvojni strategiji občine (izboljšanje kakovosti življenja za vse generacije na celotnem območju mesta ob spoštovanju načel vključenosti, odprtosti in partnerstva). Izgradnja vodovoda v primestnem naselju Žitomislići bo spoštovala načela trajnostnega razvoja in ohranjanja okolja bo v skladu s politiko zelenega prehoda Evropske unije.

Rezultati projekta:

- zgrajeno vodovodno omrežje v Žitomislićih

Cilji projekta:

- omogočiti dostop do kvalitetne pitne vode
- zmanjšanje vodnih tveganj za lokalno prebivalstvo
- zagotavljanje potrebnih količin vode za potrebe lokalnih podjetij
- izboljšanje pogojev za gospodarski razvoj regije z izboljšanjem delovnih pogojev lokalnih podjetij

Indikatorji uspešnosti projekta:

- dolžina novozgrajenega vodovodnega omrežja

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	18 %	100.000 EUR
Donacija RS	46 %	257.760 EUR
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in vodno gospodarstvo Hercegovsko-neretvanskega kantona	36 %	200.000 EUR
SKUPAJ	100 %	557.760 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 12 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Bosna in Hercegovina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Razvojno strategijo Občine Mostar 2022-2027 in s Strategijo upravljanja z vodami v Bosni in Hercegovini 2010-2022.

Projekt je skladen s ciljem št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.1 Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do čiste in poceni pitne vode in podcilj 6.b Podpirati in povečati sodelovanje lokalnih skupnosti pri boljšem gospodarjenju z vodo in sanitarni komunalni ureditvi.

Tveganja realizacije:

Tveganja, ki bi se lahko pojavila, so povezana s trenutno situacijo COVID-19, nestabilnim trgom in inflacijo, zaradi vojne v Ukrajini. Tržna raziskava je bila opravljena, gradbena podjetja bi lahko izvedla gradbena dela z načrtovanim proračunom. Realizacija se lahko zamakne zaradi slabih vremenskih razmer, ki bi podaljšale izvedbo gradbenih del. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

SRBIJA

Naslov projekta:

Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode Sirogojno

Prejemnik donacije:

Občina Čajetina

Povzetek projekta:

Občina Čajetina je ena najbolj turistično obiskanih občin v Srbiji, ki pa se sooča s pomanjkanjem sredstev za izgradnjo in vzdrževanje čistilnih naprav. Z donacijo RS se je že izgradila čistilna naprava v naselju Zlatibor, tokrat pa se projekt nanaša na naselje Sirogojna, pomembno kulturno in turistično središče. Sirogojna ima že urejeno kanalizacijo, za nadaljnji razvoj turizma, kmetijstva in gospodarstva, ter za ohranjanje okolja pa je potrebna še izgradnja čistilne naprave. Težava namreč leži v odpadnih vodah, ki onesnažujejo in ogrožajo vodotoke v naselju. Poleg uničenja rečne flore, zmanjšanja števila vrst in njihovega izginotja iz vodotokov se pojavlja tudi težava, povezana z možnostjo uporabe vode za namakanje dolvodno od naselij, s čimer se zmanjšujejo možnosti za razvoj kmetijstva. Zmanjšujejo se vizualni in estetski elementi krajine in okolja, prostora, kamor se odvaja odpadna voda, pa ni mogoče uporabljati za kmetijstvo, turizem in rekreacijo, kar je velika ovira za nadaljnji razvoj.

V sklopu projekta se bo sprva naredila tehnična in projektna dokumentacija, nato pa izgradnja čistilne naprave. Čistilna naprava bo delovala v sklopu JKP Vodovod, ki upravlja tudi čistilno napravo Zlatibor. Po izgradnji je predvideno poskusno obratovanje.

Namen projekta:

Namen projekta je izgradnja čistilne naprave v naselju Sirogojno. Ureditev zaščite vodotokov in vodnih virov je pomembna tako za okolje, kot tudi za nadaljnji razvoj turizma in kmetijstva. Nerešeno vprašanje odpadnih voda bi trajno opustošilo rečni ekosistem, omejilo razvoj turizma in kmetijstva ter zmanjšalo pozitivno podobo Sirogojna in Zlatibora in kakovost življenja prebivalcev in turistov. Projekt ima pomemben vpliv na okolje, saj prispeva k izboljšanju kakovosti vode in zmanjšanju onesnaženosti tal. Z rešitvijo problematike odpadnih voda bo turizem občine pridobil na kakovosti in s tem ustvaril pogoje za nadaljnji razvoj turistične infrastrukture in pridobitev novih investorjev, kar poleg novih zaposlitvenih mest v obratu pomembno vpliva na gospodarstvo in blaginjo občine.

Rezultati projekta:

- zgrajena čistilna naprava
- uspešen zagon in poskusno obratovanje

Cilji projekta:

- ureditev zbiranja in tretiranja odpadnih voda
- zaščita vodnih virov
- zmanjšanje onesnaževanja okolja
- zmanjšanje zdravstvenih tveganj

Indikatorji uspešnosti projekta:

- število priključkov na čistilno napravo (260 gospodinjstev, 40 turističnih in 5 proizvodnih objektov)

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	60 %	265.999 EUR
Donacija RS	40 %	177.332 EUR
SKUPAJ		443.331 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Republika Srbija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Zakonom o varstvu okolja v Republiki Srbiji, z Zakonom o vodah v Republiki Srbiji, s Strategijo razvoja Občine Čajetina in Strategijo ekonomskega razvoja Občine Čajetina.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.3 Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaževanja, preprečevanjem odmetavanja odpadkov ter omejitvijo izpustov nevarnih kemikalij in drugih snovi, prepolovitvijo deleža neprečiščenih odpadnih voda ter precejšnjim povečanjem recikliranja in varne ponovne uporabe v svetu), s ciljem št. 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja (Podcilj 11.3 Do leta 2030 pospešiti odprto in trajnostno urbanizacijo ter možnost vključujočega, celostnega in trajnostnega načrtovanja in upravljanja naselij v vseh državah) in s ciljem št. 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe (Podcilj 12.4 Do leta 2020 zagotoviti ustrezno ravnanje s kemikalijami in vsemi odpadnimi snovmi v celotnem življenjskem ciklu v skladu z dogovorjenimi mednarodnimi okviri ter občutno zmanjšati njihovo sproščanje v zrak, vodo in tla, da se čim bolj zmanjšajo njihovi škodljivi vplivi na zdravje ljudi in okolje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje cen proračunskih postavk zaradi svetovnih kriz ter nepredvidenih podražitev. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; zamude dobavnega roka; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta srednje.

KOSOVO

Naslov projekta:

Vzpostavitev kompostne sheme v občini Kamenica

Prejemnik donacije:

Občina Kamenica

Povzetek projekta:

Sistem ravnanja z odpadki velja za enega najresnejših okoljskih problemov na Kosovu, predvsem v premalo financiranih obrobni občini kot je občina Kamenica. Večina obstoječih odlagališč je namreč na koncu skladiščnih zmogljivosti, zbiranje, prevoz in odvoz komunalnih odpadkov pa niso zagotovljeni vsem uporabnikom. Posledično se večina odpadkov sežiga ali zavrže na divjih odlagališčih, kar predstavlja dolgoročno okoljska tveganja, kot so onesnaženje podtalnice ter negativni vplivi na zdravje ljudi, okolje in biotsko raznovrstnost. V Občini Kamenica želijo vzpostaviti bolj trajnosten način ravnanja z biološkimi odpadki, ki so trenutno odloženi na odlagališče komunalnih odpadkov in se posledično ne predelujejo, prav tako pa je odlagališče zelo oddaljeno od centra mesta, kar ima za posledico tudi visoke stroške prevoza.

V sklopu projekta se bo vzpostavila shema kompostiranja za krožno ravnanje z biološkimi odpadki, ki bo preusmerila pomemben delež bioloških odpadkov iz odlagališča komunalnih odpadkov (biološki odpadki 90 gospodarskih subjektov in 5 šol v občini). Kompostarna bo opremljena z napredno tehnologijo rotacijskega kompostiranja, ki proizvaja visokokakovosten kompost oz. organsko gnojilo, ki bo uporabljeno za ozelenitev mesta. Nabavljeni zabojniki se bodo razdelili med ciljne upravičence, nabavljeno specializirano vozilo pa bo namenjeno samo prevozu bioloških odpadkov. Predvideno je odprtje 10 novih delovnih mest, v sklopu projekta pa se bo pripravila tudi kampanja za obveščanje občanov o pomembnosti ločevanja. Projekt vključuje prenos inovativnih rešitev, novih tehnologij in novega znanja za krožno ravnanje z biološkimi odpadki na Kosovu. Kompostna shema je zasnovana za predelavo vseh vrst organskih odpadkov, postopek je avtomatiziran in vključuje samodejno nakladanje in razkladanje ter prezračevalni sistem in omogoča predelavo bioloških odpadkov brez škodljivcev in vonja ter zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Prenos tehnologije kompostiranja vključuje tudi usposabljanje za uporabo.

Namen projekta:

Namen projekta je z vzpostavitvijo krožne sheme ravnanja z biološkimi odpadki vzpostaviti temelje za integrirano ravnanje z odpadki v občini Kamenica. Projekt ima pozitiven učinek na okolje, saj zmanjšuje porabo neobnovljivih virov energije, spodbuja krožnost pri uporabi bioloških odpadkov kot vira in zmanjšuje emisije toplogrednih plinov. Kompostarna bo locirana v središču mesta, kar bo zmanjšalo dolgo pot do odlagališča, z znižanjem stroškov prevoza in goriva za odvoz odpadkov, osveščanjem občanov o pomenu ločevanja odpadkov in z zmanjšanjem škodljivih emisij pa se bo pomembno izboljšala kakovost življenja in blaginja občanov Kamenice.

Rezultati projekta:

- postavljena kompostna shema
- izvedena kampanja za obveščanje občanov o pomembnosti ločevanja
- ustvarjenih 10 novih delovnih mest

Cilji projekta:

- vzpostaviti temelje za integrirano ravnanje z odpadki v občini Kamenica
- vzpostavitev krožne sheme ravnanja z biološkimi odpadki
- zmanjšanje ogljičnega odtisa
- znižanje stroškov goriva

Indikatorji uspešnosti projekta:

- število objektov, zajetih v kompostno shemo
- število kampanj
- število novih delovnih mest

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	40 %	279.896 EUR
Donacija RS	60 %	419.845 EUR
SKUPAJ		699.741 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Kosovo sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je v skladu s kosovsko Strategijo in akcijskim načrtom za podnebne spremembe 2019-2028, kosovsko zakonodajo o ravnanju z odpadki 2020-2029 in akcijskim načrtom za obdobje 2020-2022.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 11: Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja (podcilj 11.6 Do leta 2030 zmanjšati škodljive okoljske vplive mest na osebo, s posebnim poudarkom na kakovosti zraka in ustreznem ravnanju s komunalnimi in drugimi odpadki in podcilj 11.B Do leta 2020 občutno povečati število mest in naselij, ki sprejemajo in izvajajo celostne politike in načrte za vključevanje, učinkovito rabo virov, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter varnost pred nesrečami, hkrati pa se posvečati celostnemu obvladovanju tveganja naravnih nesreč na vseh ravneh v skladu s Sendajskim okvirom za zmanjšanje tveganja nesreč za obdobje 2015–2030), s ciljem št. 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe (podcilj 12.4 Do leta 2020 zagotoviti ustrezno ravnanje s kemikalijami in vsemi odpadnimi snovmi v celotnem življenjskem ciklu v skladu z dogovorjenimi mednarodnimi okviri ter občutno zmanjšati njihovo sproščanje v zrak, vodo in tla, da se čim bolj zmanjšajo njihovi škodljivi vplivi na zdravje ljudi in okolje in podcilj 12.5 Do leta 2030 občutno zmanjšati količino odpadkov s preventivnimi ukrepi, zmanjševanjem porabe, recikliranjem in ponovno uporabo) in s ciljem št. 17: Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj (podcilj 17.7 Spodbujati razvoj, prenos in razširjanje okoljsko neoporečnih tehnologij v državah v razvoju pod ugodnimi pogoji, tudi bolj ugodno obravnavo, v skladu z dogovori, podcilj 17.16 Okrepiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj in ga dopolniti z večstranskimi partnerstvi, ki pridobivajo in izmenjavajo znanje, izkušnje, tehnologijo in finančna sredstva v podporo doseganju ciljev trajnostnega razvoja v vseh državah, zlasti v državah v razvoju in podcilj 17.17 Spodbujati in pospeševati učinkovita javna in javno-zasebna partnerstva ter partnerstva s civilno družbo na podlagi izkušenj in strategij za njihovo financiranje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje cen proračunskih postavk zaradi svetovnih kriz ter nepredvidenih podražitev. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; zamude dobavnega roka; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta srednje.

INDIJA

Naslov projekta:

GangaSat (kartiranje poplavnih območij)

Prejemnik donacije:

Indijski tehnološki inštitut Kanpur

Povzetek projekta:

Na območju reke Ganges se prebivalci soočajo s hudimi težavami zaradi poplav in zamakanja. Veliko rodovitnih območij je bilo uničenih zaradi nedelujočega odvodnjavanja in povečane slanosti tal. Sedanje strategije za nadzor poplav v večini porečij v Indiji temeljijo predvsem na nasipih, ki spreminjajo intenzivnost, pogostost in vzorec poplav ter ustvarjajo lažen občutek varnosti med prebivalci.

GangaSat je pilotni projekt, ki bo predstavljal osnovo za prikaz družbeno-ekonomskih in okoljskih koristi kartiranja poplavnih območij. V sklopu projekta bodo na podlagi satelitskih posnetkov kartirana poplavna območja okoli dveh mest, Delhija ob reki Ganges in Varanasija ob reki Jamuni. Strokovnjaki indijskega tehnološkega inštituta Kanpur IITK so zaprosili, da se v okviru projekta izdelava ocena zgodovine poplav za obdobje zadnjih 5 let na podlagi dodatnih satelitskih meritev. Sami sicer razpolagajo z osnovnimi podatki o poplavah, ki za kritična monsunska obdobja temeljijo na satelitskih radarskih meritvah njihovih štirih satelitov. Nova ocena pa bo vključevala dodatne radarske satelitske meritve z evropskih satelitov Sentinel 1a in 1b ter optičnih Sentinel 2a in 2b ter slovenskega satelita Nemo-HD. Poleg dodatnih satelitskih podatkov bo slovenska stran z uporabo učinkovitih algoritmov prispevala k izboljšani natančnosti analiz poplavnih pojavov v zadnjih 5 letih (obseg poplav, dinamika vodnih površin ter tehnološke demonstracije za pridobivanje podatkov o kvantiteti in kvaliteti vode vključno z indikatorji usedlin, motnosti, klorofila, plastike, itd). V okviru izdelane ocene bodo skupaj zbrani podatki za širše območje, kar bo omogočalo celosten pregled poplavnih pojavov. Podatki bodo digitalizirani v geografskih informacijskih sistemih (GIS sistemih) in bodo predstavljali osnovo za izdelavo analiz, napovedi in modelov poplavnih pojavov. Na podlagi teh posnetkov bo razvit model poplavljanja in aplikacija 3D vizualizacije, ki jo bo mogoče kasneje aplicirati tudi na druga poplavna območja.

Na podlagi omenjenega modela in vizualizacije bo mogoče bolj učinkovito definirati območja nevarnosti poplav, načrtovati gradnjo domov, kmetijskih zemljišč in gospodarskih aktivnosti. Prav tako bo mogoče bolj učinkovito načrtovati postavitev fizičnih preprek za preprečevanje poplavljanja.

Namen projekta:

Namen projekta je kartirati poplavno območje okrog mest Delhi in Varanasi. Razumevanje rečnega in poplavnega cikla ter ustrezna vključitev teh informacij v oblikovanje strateških in izvedbenih prostorskih načrtov za ohranjanje aktivnega poplavnega območja lahko poveča trajnost ekosistema, izboljša kakovost življenja ob reki in zmanjša gospodarske in kmetijske izgube. Boljša predvidljivost poplavljanja in zmanjšanje poplavne ogroženosti izboljšuje varnost oskrbe s hrano in vodo, rabo zemljišč in načrtovanje gradenj, zmanjšuje izseljevanje, povečuje ozaveščenost javnosti, gradnja novih stanovanjskih in kmetijskih objektov pa prispeva k izboljšanju standarda prebivalcev in gospodarski rasti.

Rezultati projekta:

- izdelava digitalnih zemljevidov poplav okoli mest Delhija ob reki Ganges in Varanasija ob reki Jamuni
- izdelana ocena zgodovine poplav za obdobje zadnjih 5 letih
- izdelava aplikacije za 3D vizualizacijo poplav

Cilji projekta:

- pridobitev informacij o poplavnem ciklu rek

Indikatorji uspešnosti projekta:

- število izvedenih preventivnih ukrepov (podatki Indijskega tehnološkega inštituta Kanpur)

Finančna konstrukcija:

Donacija RS	100 %	96.600,00 EUR
SKUPAJ		96.600,00 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 18 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Projekt je skladen z Načrtom okoljskega upravljanja porečja reke Ganges, ki je bil sprejet pod okriljem Nacionalne misije za čisti Ganges.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.6 Do leta 2020 zavarovati in obnoviti ekosisteme, povezane z vodo, tudi gorska območja, gozdove, mokrišča, reke, vodonosnike in jezera in podcilj 6.a Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje in podporo krepitvi zmogljivosti v državah v razvoju pri dejavnostih in programih v zvezi z vodo in sanitarno ureditvijo, vključno z zbiranjem padavinske vode, razsoljevanjem, gospodarno rabo, čiščenjem odpadne vode, recikliranjem in tehnologijami za ponovno uporabo).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

UGANDA

Naslov projekta:

Nadgradnja informacijskega sistema upravljanja s pitno vodo v Ugandi

Prejemnik donacije:

Ministrstvo za vode in okolje, Republika Uganda

Povzetek projekta:

Uganda ima na večini svojega ozemlja dovolj vodnih virov, vendar je zaradi razpršenosti poselitve, neenakomerne razporejenosti vodnih virov in neurejenih (ponekod neobstojećih) vodovodnih in sanitarnih sistemov dobrih 20 odstotkov prebivalcev še vedno brez dostopa do kakovostnega vira pitne vode. Vodo iz več kilometrov oddaljenih vodnih virov v večini prinašajo ženske in otroci. Leta 2015 je bila z donacijo Avstrijske razvojne agencije vzpostavljena aplikacija UPMIS (Utility Performance Monitoring and Information System) za zajem in analizo podatkov o vodnih virih. Obstoječa aplikacija UPMIS trenutno vsebuje le podatke o vodnih virih, ne vsebuje pa podatkov o številu prebivalcev ter kako le-ti dostopajo do pitne vode.

Projekt predvideva nadgradnjo sistema UPMIS. S pomočjo interpretacije satelitskih posnetkov se bo ugotovila velikost naselij, njihova širitev v zadnjem obdobju in gostota poselitve v ruralnih območjih Ugande. Podatki o poseljenosti se bodo združili s podatki o vodnih virih (lokacija, kakovost, količina voda...), kar bo omogočilo realnejšo sliko o oskrbi z vodo v ruralnih območjih Ugande. Projekt se bo izvedel v dveh fazah. V 1. fazi (pet mesecev) se bo vzpostavil sistem, ki bo na podlagi satelitskih podatkov sposoben določiti meje ruralnih naselij in gostoto poselitve, nato pa bo sistem samostojno vsak mesec izračunaval spremembe območij in gostote poseljenosti. V 2. fazi (nadaljnjih sedem mesecev) bo obstoječi sistem nadgrajen z dodatnim modulom za digitalizacijo obstoječe vodovodne infrastrukture in modulom za uvoz GPS terenskih meritev. Dodani bodo novi moduli poročanj, v katerih bodo združeni satelitsko pridobljeni podatki in podatki, ki jih mesečno vnašajo posamezni skrbniki vodovodnih sistemov. Posodobljen sistem UPMIS bo v zaključni fazi projekta nameščen na strežnik v informacijskem središču ministrstva za vode in okolje v Kampali. V in kind prispevek države prejemnice štejejo plače osebja, ki bo izvajalo ankete na terenu, lokalni transport, najem lokalnih pisarn, sodelovanje zunanjih strokovnjakov. Izvedeno bo tudi izobraževanje zaposlenih na ministrstvu, ki bo omogočilo vzdržno, dolgotrajno in zanesljivo delovanje sistema. Izvajalec projekta

Namen projekta:

Namen projekta je nadgraditi sistem UPMIS, ki bo Ministrstvu za vode in okolje v Republiki Ugandi omogočal pripravo investicijskih načrtov za izboljšanje dostopa do pitne vode v državi. Z boljšim dostopom do pitne vode se bo bistveno izboljšal življenjski standard prebivalcev Ugande.

Rezultati projekta:

- nadgrajen sistem UPMIS

Cilji projekta:

- pridobitev aktualnih podatkov o oskrbi z vodo v ruralnih območjih Ugande
- pridobitev aktualnih podatkov o gostoti poselitve

Indikatorji uspešnosti projekta:

- funkcionalna nadgradnja sistema UPMIS (podatki Ministrstva za vode in okolje)

Finančna konstrukcija:

Donacija RS	79%	110.000 EUR
In-kind prispevek prejemnika	21%	28.900 EUR
SKUPAJ		138.900 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 12 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima v primeru investicij lahko pozitiven vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk, saj vodo prinašajo v svoje domove iz več kilometrov oddaljenih vodnih virov v večini primerov ženske in otroci. Uganda sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (Podcilj 6.1 Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do čiste in poceni pitne vode in podcilj 12.2 Do leta 2030 doseči trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in njihovo učinkovito rabo).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi neodzivnost prejemnika donacije; morebitne pritožbe ponudnikov na javnem razpisu; razveljavitev javnega razpisa za izbiro izvajalca. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

GRUZIJA

Naslov projekta:

Ukrepi za trajnostno rabo gozdov v občini Adigeni, 2. faza

Prejemnik donacije:

Nacionalna agencija za gozdove Gruzije

Povzetek projekta:

Svetovna organizacija za varstvo narave (WWF) s pobudo Sklada za ekološke koridorje (ECF) v Gruziji izvaja obsežen projekt za ohranjanje in trajnostno rabo ekosistemov in naravnih virov. Slovenija je z donacijo že sofinancirala del programa v občini Adigeni za ohranjanje in trajnostno rabo krajine, ki je obsegal popis gozdov, pripravo načrtov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in pašniki, prenos znanja in nabavo gozdarske opreme. Najpomembnejši viri prihodkov v občini Adigeni je namreč gozdarstvo, ki pa se sooča s številnimi izzivi, kot so nezadostna vlaganja v gozdove, gozdne ceste, opremo in usposobljenost gozdarjev in gozdnih delavcev. Zaradi podobnosti gorskih pokrajin in vzporednic v zgodovinskem razvoju in gospodarjenju z viri je Slovenija prepoznana kot ena od držav EU z izkušnjami in strokovnim znanjem, ki je najbolj relevantno za Gruzijo na področju večnamenskega upravljanja naravnih gozdov prek javne gozdarske službe.

V sklopu tega projekta se bodo najprej pripravile smernice za izgradnjo gozdnih cest za Nacionalno agencijo za gozdove. Gozdne ceste so ključnega pomena za učinkovito gospodarjenje z gozdovi in ohranjanje narave. Dosedanja praksa izkoriščanja gozdov namreč temelji na ad-hoc urejenih vlakah, s čemer se uničujejo velike gozdne površine. Kot pilotni projekt se bo zgradila gozdna cesta v dolžini 5 km. V okviru priprave gozdno-rekreacijskega načrta se bodo uredile tri pilotne lokacije za piknike z informacijskimi tablamami o gozdovih in gospodarjenju z njimi, tri pilotne lokacije za kampe, izvedla se bosta dva poletna kampa s slovenskimi prostovoljci kot prenos dobrih praks. Predvideno je usposabljanje gozdarjev in gozdnih delavcev za trajnostno gozdarjenje, načrtovanje in gradnjo gozdnih cest, organizacijo dela in trajnostni turizem. Izvedena bodo usposabljanja za varno delo z gozdarsko opremo in organizirane delavnice za ozaveščanje o varnosti pri delu v gozdu. V sklopu projekta bo tako zagotovljen prenos slovenskega znanja in izkušenj na področju gospodarjenja z gozdovi.

Namen projekta:

Namen projekta je pomagati Nacionalni agenciji za gozdove Gruzije pri uvajanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v občini Adigeni. Projekt prispeva k uresničevanju cilja gozdnega koncepta Gruzije, in sicer reševanja obstoječih problemov v gozdarstvu, odpravljanja revščine, povečanje blaginje ljudi in spodbujanje trajnostnega razvoja države. Projekt ima pozitiven vpliv na okolje, saj ohranja biološko raznovrstnost in zagotavlja učinkovito rabo gospodarskega potenciala gozdov. Projekt bo prispeval k razvoju trajnostne rabe gozdov, predelave lesa ter razvoju turizma, kar bo zagotovilo tudi zaposlitvene in poslovne priložnosti lokalnemu prebivalstvu, ki je trenutno odvisno predvsem od samooskrbnega kmetijstva in sezonskega dela izven regije.

Rezultati projekta:

- pripravljene usmeritve za izgradnjo gozdnih cest in zgrajena gozdna cesta
- pripravljen gozdno-rekreacijski načrt
- urejene 3 lokacije za piknike
- urejeni 3 kampi

- izvedena dva poletna kampa
- izvedeno usposabljanje gozdnih delavcev
- izvedene aktivnosti za osveščanje glede rabe gozdov

Cilji projekta:

- trajnostno gospodarjenje z gozdovi in kmetijskimi površinami
- ohranjanje naravnih virov (gozdovi, kmetijske površine, biotska raznovrstnost)
- prilagajanje na podnebne spremembe
- prenos znanja

Indikatorji uspešnosti projekta:

- število sprejetih gozdnogospodarskih načrtov
- število gozdnih cest
- število kampov in drugih rekreacijskih ali bivalnih površin
- število ustrezno certificiranih delavcev
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50,1 %	551.500 EUR
Donacija RS	49,9 %	548.440 EUR
SKUPAJ		1.099.940 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Gruzija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Nacionalno strategijo za gozdove Gruzije.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 1: Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu (Podcilj 1.4 Do leta 2030 moškim in ženskam, zlasti najrevnejšim in najbolj zapostavljenim, zagotoviti enake pravice do gospodarskih sredstev, lastništva zemlje in gospodarjenja z njo ter dostop do osnovnih storitev ter drugih vrst lastnine, podedovanega premoženja, naravnih virov, ustrezne nove tehnologije in finančnih storitev, tudi mikrofinanciranja), s ciljem št. 4: Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar (Podcilj 4.4 Do leta 2030 občutno povečati število mladih in odraslih z ustreznim, tudi tehničnim in strokovnim znanjem in spretnostmi za zaposlitev, dostojno delo in podjetništvo) ter s ciljem št. 15: Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti (Podcilj 15.2 Do leta 2020 spodbuditi trajnostno gospodarjenje z vsemi vrstami gozdov, ustaviti krčenje gozdov, obnoviti degradirane gozdove ter bistveno povečati pogozdovanje in obnovo gozdov na svetovni ravni).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi nezadostno sodelovanje lokalnih prebivalcev, energetska in vojna kriza v Evropi oz. možnost nestabilnosti na južnem Kavkazu ali politične spremembe v gruzijski vladi. Zamude lahko nastanejo zaradi neugodnih vremenskih razmer. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

